

**มุลึกภพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น กองการศึกษา
กรมแพทยทหารเรือ กรุงเทพมหานคร**

**รายงานการวิจัย
ของ
จตุมา เสร็จพิทยารัตน์**

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2540**

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณารายงานการวิจัยฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง)

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับรายงานการวิจัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริยุภา พูลสุวรรณ)

วันที่.....เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และการแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของ รองศาสตราจารย์กมลรัตน์ กรีทอง และ รองศาสตราจารย์ ดร.อารี พันธุ์ณี ซึ่งเป็นคณะกรรมการควบคุมงานวิจัยฉบับนี้จนสำเร็จลงได้ ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์พงศ์เทพ จิระโร อาจารย์โสภณ คำนิ้งเนตร ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนพยาบาล คณะครูโรงเรียนพยาบาลทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ บิดา มารดา ครูอาจารย์ ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่านที่ได้อบรมสั่งสอน

ท้ายสุดนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับชั้น กองการศึกษา กรมแพथวิทยา เรือ ปีการศึกษา 2540 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบเป็นอย่างดี

จุติมา เสรีพิทยรัตน์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1. บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและบุคลิกภาพของ	
นักเรียนพยาบาล.....	10
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา.....	37
3. วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	40
กลุ่มประชากร.....	40
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	40
คุณภาพของเครื่องมือ.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาค้นคว้า.....	48
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	48

บทที่	หน้า
5. บทย่อ สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	69
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	69
สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	69
วิธีดำเนินการวิจัย.....	69
ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	70
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	70
อภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะ.....	76
บรรณานุกรม.....	78
ภาคผนวก.....	83
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	85

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้นตามเพศและชั้นปี.....	40
2	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละองค์ประกอบ ของบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น.....	49
3	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละองค์ประกอบของ บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น จำแนกตามเพศ.....	54
4	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละองค์ประกอบของ บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น จำแนกตามชั้นปี.....	57
5	ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละองค์ประกอบของ บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น จำแนกตามระดับ การศึกษาของบิดามารดา.....	60
6	เปรียบเทียบองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น ในแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตาม ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว.....	63
7	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ขององค์ประกอบ C ความมั่นคงทางอารมณ์นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น จำแนกตาม ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว.....	66
8	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ขององค์ประกอบ M ความมั่นคงทางอารมณ์นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น จำแนกตาม ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว.....	67
9	ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ ขององค์ประกอบ Q3 ความมั่นคงทางอารมณ์นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น จำแนกตาม ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว.....	68

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพ ของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น.....	50
2 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบของ บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น จำแนก ตามเพศ.....	55
3 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบของ บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น จำแนกตาม ชั้นปี.....	58
4 แผนภูมิแสดงการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยในแต่ละองค์ประกอบของ บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น จำแนกตาม ระดับการศึกษาของบิดามารดา.....	61

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

วิชาชีพพยาบาลเป็นอีกวิชาชีพหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ ในการดูแลช่วยเหลือผู้เจ็บป่วย การส่งเสริมฟื้นฟูสมรรถภาพ และดำรงไว้ซึ่งสุขภาพอนามัยที่ดีของประชาชน เป้าหมายของการศึกษาวิชาชีพพยาบาลมุ่งเน้นการเสริมสร้างผู้เรียนให้เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการช่วยเหลือผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม เสียสละ อดทน เมตตา กรุณา

การพยาบาล เป็นบริการทางวิชาชีพที่ต้องอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ และศิลป์ในการปฏิบัติงาน ซึ่ง ฌีว โรจนบุรานนท์ (2504 : 22 - 23) ได้กล่าวไว้ว่า การพยาบาลเป็นวิชาชีพซึ่งมีลักษณะที่แสดงออก คือ การยึดหลักอันได้จัดให้มีศิลป์ เพื่อเป็นวิธีดำเนินงานหรือเป็นเทคนิค หมายความว่า เทคนิคของการพยาบาลจะต้องอาศัยหลักการทางวิทยาศาสตร์ และการใช้เทคนิคดังกล่าวนั้นก็จะต้องใช้อย่างมีศิลปะด้วย การใช้อย่างมีศิลปะก็คือการที่จะต้องใช้การวินิจฉัยของตนเอง (Judgement) ความคิดจินตนาการ (Imagination) ประกอบกับความชำนาญ (Skills)

การพยาบาลจึงเป็นการศึกษาที่แตกต่างจากวิชาชีพอื่น ๆ เพราะลักษณะของวิชาชีพเป็นทักษะ ด้านการปฏิบัติที่จะต้องกระทำกับผู้รับบริการ นอกจากนั้นภาระหน้าที่ของการเป็นพยาบาลต้องครอบคลุม 4 บทบาท คือ การส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ดูแลรักษาและฟื้นฟูสุขภาพ (กองงานวิทยาลัยพยาบาล. 2528 : 6) ฉะนั้นการเตรียมพยาบาลที่มีคุณภาพ คือ มีความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลทุกระดับดังกล่าว พร้อมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นสิ่งจำเป็นที่สำคัญของสถาบันการศึกษาพยาบาล (ฟาริดา อับราฮิม. 2522 : 9) ดังนั้นสถาบันการศึกษาพยาบาลทุกแห่งจึงถือว่าผลการปฏิบัติงานของพยาบาลต่อผู้มารับบริการ คือ หัวใจของการพยาบาล เพราะพยาบาลเป็นผู้ปฏิบัติงานโดยตรงต่อผู้ป่วย หรือผู้มารับบริการด้านสุขภาพอนามัย ในปัจจุบันขอบเขตของการพยาบาลได้ขยายกว้างออกไป ตามนโยบายแผนพัฒนาสาธารณสุขแห่งชาติในมโนทัศน์ของการสาธารณสุขมูลฐาน (Tuchida. 1981: 33) บริการพยาบาลจึงจัดว่าเป็นบริการที่สำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งต่อชีวิตและสังคม ในการให้การพยาบาลอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ ได้แก่ความรู้ในศาสตร์แขนงต่าง ๆ ศิลปการนำศาสตร์นั้นมาใช้ในการปฏิบัติงาน ความเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ยังมีความแตกต่างกัน ความสามารถในการให้บริการพยาบาลที่สอดคล้อง

คล้องกับความต้องการของผู้รับบริการเป็นรายบุคคลและชุมชน การมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และการมีลักษณะบุคลิกภาพที่เหมาะสม (ดู ชุมสาย, 2518: 349)

ลักษณะบุคลิกภาพมีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวในการประกอบอาชีพของบุคคล เกี่ยวกับเรื่องนี้ เดโซ สวานานนท์ (2519: 22) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพ ไว้ว่าผู้ที่มีบุคลิกภาพดีจะเป็นที่นิยมชมชอบแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่นผู้มีความซื่อสัตย์ข้อมเป็นทีเคารพนับถือของบุคคลทั่วไปมากกว่าผู้ที่คดโกงหรือ คอรัปชั่น และในทำนองเดียวกัน บุคคลที่ไม่พึงปรารถนาของสังคม อาจทำให้บุคคลนั้นไม่ประสบความสำเร็จในการทำงาน หรือเป็นที่รังเกียจของบุคคลอื่น

จากข้อเขียนดังกล่าวข้างต้นต่างก็ชี้ให้เห็นว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญและสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานในอาชีพของแต่ละบุคคล สถาบันการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาบุคคล ไม่เฉพาะให้มีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานเท่านั้น ยังจำเป็นต้องให้คนมีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสม ทั้งนี้บุคลิกภาพที่ได้รับการพัฒนานั้น ควรจะสอดคล้องกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และลักษณะอาชีพอีกด้วยนอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2535-2540) ได้กำหนดทิศทางทางการพัฒนาประเทศที่สำคัญประการหนึ่งคือ การพัฒนาคนกำลังคน ทั้งในด้านคุณภาพและปริมาณ เพื่อให้เป็นผู้ดำเนินการพัฒนาประเทศไปสู่จุดหมายที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และนอกเหนือจากพลเมืองของประเทศจะต้องมีการศึกษาแล้ว สิ่งสำคัญที่จะสนับสนุนประชากรของประเทศต้องมีบุคลิกภาพที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศด้วย องค์การและสถาบันต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคนกำลังคน นอกจากให้คนมีจำนวนที่เพียงพอกับงานแล้ว คนเหล่านั้นจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่พร้อมด้วยคุณสมบัติหลายด้านตั้งแต่รูปร่าง ลักษณะท่าทาง ทักษะ เจตคติ ความสนใจ ความต้องการ อุปนิสัยสติปัญญา ความสามารถ และขั้วรวมถึงพฤติกรรมทั้งหมดที่แสดงออกมาอย่างเปิดเผยและที่ซ่อนเร้นอยู่ภายใน ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นบุคลิกภาพของบุคคล (เบญจพร ปรีชาพันธุ์, 2528: 1)

นอกจากคุณภาพและกำลังคนจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ในการพัฒนาสังคมและประเทศแล้วข้อมเป็นการแน่นอนว่า สุขภาพอนามัยมีส่วนสำคัญที่ จะส่งผลต่อองค์ประกอบดังกล่าวด้วย ดังนั้นกิจการด้านสาธารณสุขจึงเป็นกิจการที่มีความสำคัญประการหนึ่งของประเทศ เพราะเป็นกิจการที่แก้ไขปัญหา เรื่องโรคภัยไข้เจ็บ และส่งเสริมสุขภาพอนามัยของประชาชน การที่กิจการด้านสาธารณสุขจะดำเนินไปให้ถึงจุดหมายได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ในการให้บริการทางสุขภาพ ซึ่งกระทรวงสาธารณสุขได้ตั้งเป้าหมายหลักในการส่งเสริมให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพของตนเองได้ โดยมีบุคลากรในทีมสุขภาพของรัฐ เป็นผู้ประสานงานและให้การสนับสนุน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น

พยาบาลเป็นวิชาชีพให้บริการด้านสุขภาพแก่ประชาชน โดยเฉพาะให้บริการแก่ผู้ที่เจ็บป่วยด้วยโรค หรือพิษร้ายต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในภาวะวิกฤติของชีวิตที่ผู้นั้นกำลังเสี่ยงต่ออันตราย และแน่นอนจะต้องมีผลกระทบถึงญาติผู้ใกล้ชิดผู้ป่วย ซึ่งต้องการความช่วยเหลือ พยาบาลเป็นผู้หนึ่งที่จะช่วยได้เพราะพยาบาลเป็นผู้ที่พบผู้ป่วยเป็นคนแรกให้การดูแลขั้นต้นและให้การรักษาตามคำสั่งแพทย์ คอยดูแลอำนวยความสะดวกสบายทั้งร่างกายและจิตใจแก่ผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง ในช่วงที่ผู้ป่วยได้รับการรักษาอยู่ในโรงพยาบาล ฉะนั้นพยาบาลที่สามารถให้ความช่วยเหลือผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีผลกำลังทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ประกอบเป็นบุคลิกภาพที่เหมาะสม เข้าใจ และสนองความต้องการของ ผู้ป่วยได้อย่างถูกต้อง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น กองการศึกษา กรมแพทย์ทหารเรือ ซึ่งเมื่อจบการศึกษาไปแล้วจะต้อง เป็นผู้ให้บริการโดยตรงกับผู้ป่วย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาบุคลิกภาพ ของนักเรียนพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ระดับต้น กองการศึกษา กรมแพทย์ทหารเรือ โดยใช้แบบทดสอบ 16 PF
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นตามตัวแปร ด้านเพศ ชั้นปี ระดับการศึกษาของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น มีบุคลิกภาพอยู่ในเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ 16 PF
2. นักเรียนพยาบาลชาย และนักเรียนพยาบาลหญิง มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน
3. นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน
4. นักเรียนพยาบาลที่บิดามารดามีการศึกษาต่างกัน มีบุคลิกภาพแตกต่างกัน
5. นักเรียนพยาบาลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีบุคลิกภาพแตกต่างกัน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการพิจารณาเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาล

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประกอบการพิจารณาเพื่อพัฒนานุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลให้สอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา
2. เพื่อเป็นแนวทางแก่อาจารย์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาลชาย และหญิง ในการส่งเสริมบุคลิกภาพ และลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาล
3. เพื่อนำผลที่ได้มาประกอบการพัฒนาปรับปรุงวิธีการคัดเลือก นักศึกษาพยาบาลในครั้งต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ ในการศึกษาครั้งนี้ เป็น นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ที่กำลังศึกษาอยู่ ในปีการศึกษา 2540 ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ และโรงเรียนพยาบาล กองการศึกษา กรมแพทย์ทหารเรือ จำนวน 245 คน เป็นนักเรียนพยาบาลชาย 160 คน และนักเรียนพยาบาลหญิง จำนวน 85 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษาค้นคว้า

2.1 ตัวแปรอิสระ คือ

- 2.1.1 เพศ จำแนกเป็น เพศชาย และ เพศหญิง
- 2.1.2 ชั้นปีที่กำลังศึกษา จำแนกเป็น ชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2
- 2.1.3 การศึกษาของบิดามารดา จำแนกเป็น ระดับการศึกษาสูง และ ต่ำ
- 2.1.4 ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว จำแนกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับ สูง กลาง และต่ำ

2.2 ตัวแปรตาม คือ บุคลิกภาพ 16 ด้าน ตามทฤษฎีของแคทเทลดังนี้

- 2.2.1 องค์ประกอบ A : การเข้าสังคม
- 2.2.2 องค์ประกอบ B : สติปัญญา
- 2.2.3 องค์ประกอบ C : ความมั่นคงทางอารมณ์
- 2.2.4 องค์ประกอบ E : การกล้าแสดงออก

- 2.2.9 องค์ประกอบ L : ความหวาดระแวง
- 2.2.10 องค์ประกอบ M : การจินตนาการ
- 2.2.11 องค์ประกอบ N : การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น
- 2.2.12 องค์ประกอบ O : ความวิตกกังวล
- 2.2.13 องค์ประกอบ Q1: ความอิสระเสรี
- 2.2.14 องค์ประกอบ Q2: การพึ่งตนเอง
- 2.2.15 องค์ประกอบ Q3: การควบคุมอารมณ์
- 2.2.16 องค์ประกอบ Q4: ความเครียด

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. บุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมที่นักเรียนพบพบ แสดงต่อสิ่งแวดล้อมที่ตนอยู่ ได้ แก่ทัศนคติ ความเชื่อ ความสนใจ คลอบคลุมไปถึงลักษณะทางอารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่ง ในที่นี้จะศึกษา บุคลิกภาพ 16 ด้าน วัดด้วยแบบทดสอบ The sixteen personality factor questionnaire from A ของ เรย์มอนด์ บี. แคทเทล (Raymond B. Cattell) บุคลิกภาพทั้ง 16 ด้าน ของแบบทดสอบ 16 PF ตามทฤษฎี ของ แคทเทล (Cattell) ซึ่งแต่ละด้านมีลักษณะ อุปนิสัย คู่ตรงข้ามดังนี้ คือ

1.1 องค์ประกอบ A : ไว้ตัว (Reserved) - ชอบเข้าสังคม (outgoing)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (A^-) จะเป็นผู้ที่มีลักษณะไว้ตัวถือสันโดษและแยกตัว เฉยเมย มีพฤติกรรมเขินชา มีท่าทีที่ไม่เป็นมิตร และไม่ไว้วางใจผู้อื่น หัวรั้น ยึดมั่นในความคิดของตนเอง ไม่ผ่อนหนักผ่อนเบา ภูมิใจ พิถีพิถัน ชอบวิพากษ์วิจารณ์

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (A^+) จะเป็นผู้ที่มีลักษณะชอบสังคม มีลักษณะอบอุ่น มีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น มีความไว้วางใจและเป็นกันเองกับผู้อื่น ชอบมีส่วนร่วม กับผู้อื่น มีความสนใจและเอาใจใส่ผู้อื่น มีความพร้อมที่จะให้ความร่วมมือ หัวเราะง่าย นิ่งใจดี ไม่พิถีพิถัน

1.2 องค์ประกอบ B : สติปัญญาต่ำ (low Intelligence) - สติปัญญาสูง (High Intelligence)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (B^-) จะเป็นผู้ที่มีสติปัญญาค่ำ มีความสามารถทางสมองทั่วไปต่ำ ไม่สามารถใช้ความคิดหรือแก้ไขปัญหาด้านนามธรรมได้ ลักษณะความคิดค่อนข้างไปทางรูปธรรม ทำความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ช้า มีการตัดสินใจไม่ดี ไม่ค่อยมีศีลธรรม ไม่จริงจัง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (B^+) จะเป็นผู้ที่มีสติปัญญาสูง มีความสามารถในการคิดหรือแก้ไขปัญหาด้านนามธรรม เฉลียวฉลาด เรียนรู้เร็ว สามารถเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้ดี มีความสามารถในด้านการปรับตัวทางเชาว์ปัญญา มีความโน้มเอียงที่จะสนใจในสิ่งที่ใช้สติปัญญา มีความอดทนอดกลั้น มีศีลธรรม มีการตัดสินใจที่ดี

1.3 องค์ประกอบ C : อารมณ์อ่อนไหว (Emotionally Instability or Ego Weakness) - อารมณ์มั่นคง (Emotionally Stability)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (C^-) จะเป็นผู้ที่มีอารมณ์อ่อนไหว มีความรู้สึกอ่อนไหวง่าย ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ อารมณ์เสีย และเปลี่ยนแปลงง่าย วิตกกังวลง่าย มักหลีกเลี่ยงปัญหาที่แก้ไขยากหรือปัญหาที่ต้องตัดสินใจด้วยตนเอง หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบ เจตคติ และความสนใจเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (C^+) จะเป็นผู้ที่มีอารมณ์มั่นคง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ สามารถเผชิญและปรับตัวกับความจริงโดยไม่ใช้อารมณ์ มีความสนใจที่จิตใจสงบ

1.4 องค์ประกอบ E : สมยอมและถ่อมตน (Submissive and Humble)-ใช้อำนาจ (Dominance or Ascendancy)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (E^-) จะเป็น ผู้มีลักษณะสมยอมและถ่อมตนเชื่อฟังผู้อื่น ถูกชักจูงและควบคุมง่าย ใจอ่อน ชอบฟังฟังผู้อื่น ทำตามผู้อื่น อ่อนน้อม มีความประนีประนอม ชอบแสดงความรู้สึก ไม่ชอบเข้าหาผู้ใหญ่ มีความเชื่อถือในขนบธรรมเนียมประเพณี

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (E^+) จะเป็นผู้มีลักษณะ เชื่อมั่นในตนเอง ชอบอิทธิพล มีอำนาจเหนือผู้อื่น ชอบการแข่งขัน ชอบทำตามใจตนเอง ก้าวร้าว กล้าทำ และกล้าแสดงออก

1.5 องค์ประกอบ F : สุขุมมีสติและจริงจัง (Sober and Serious) - ทำตนตามสบาย (Happy - Go-Lucky)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (F^-) จะเป็นผู้มีนิสัยจริงจัง ระมัดระวัง เจ็บขรุขระ ไม่ช่างพูด ครุ่นคิด และจริงจังต่อชีวิต

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (F^+) จะเป็นผู้มีลักษณะนิสัยร่าเริง ชอบทำตามตามสบาย ช่างพูด แจ่มใส เปิดเผย ว่องไว สนุกสนาน และมองโลกในแง่ดี

1.6 องค์ประกอบ G : ชอบสะดวกสบายและตามใจตนเอง (expedient and self-indulgent) - มโนธรรม (Conscientious)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (G^-) จะเป็นผู้ที่ไม่ยึดถือกฎเกณฑ์ ไม่มีความแน่นอน เชื่อหา ไม่มีความพยายาม และละเลยต่อหน้าที่

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (G^+) จะเป็นผู้มีมีโนธรรม มีความรับผิดชอบ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ อดทน รอบคอบ มีจรรยาบรรณ และสามารถรักษาความลับได้

1.7 องค์ประกอบ H : ความอาย (Shyness) - ความกล้าหาญและเสี่ยงภัย (Bold and Venturesome)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (H^-) จะเป็นผู้มีลักษณะขี้อาย ไม่กล้า หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า กับเพศตรงข้าม และมองชีวิตในด้านความเป็นจริง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (H^+) จะเป็นผู้มีลักษณะกล้าเสี่ยง ชอบผจญภัย ชอบพบปะผู้อื่น เป็นมิตรกับผู้อื่น ชอบอยู่เป็นกลุ่ม คล่องแคล่ว มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ชอบการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

1.8 องค์ประกอบ I : จิตใจเข้มแข็ง (tough-minded) - จิตใจอ่อนโยน (Tender-Minded)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (I^-) จะเป็นผู้มีจิตใจกล้าแข็ง เชื่อมมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบ และมองชีวิตในด้านความเป็นจริง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (I^+) จะเป็นผู้มีลักษณะจิตใจอ่อนโยน อ่อนไหวง่าย ไม่อดทน ชอบพึ่งพา และขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์

1.9 องค์ประกอบ L : ไว้วางใจ (Trusting) - ข้างสงสัย (Suspiciousness)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (L^-) จะเป็นผู้ที่ไว้วางใจผู้อื่น ยอมรับผู้อื่น เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย และไม่อิจฉาผู้อื่น

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (L^+) จะเป็นผู้มีลักษณะไม่ไว้วางใจผู้อื่น ยอมรับผู้อื่น เข้ากับผู้อื่นได้ง่าย ถือความคิดของตนเองเป็นสำคัญ ข้างสงสัย ข้างอิจฉาริษยา

1.10 องค์ประกอบ M : ลงมือปฏิบัติ (Practical) - สร้างจินตนาการ (Imaginative)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (M^-) มีลักษณะเป็นนักปฏิบัติ อยู่ในกฎเกณฑ์หรือขนบธรรมเนียมประเพณี และกระทำแต่ในสิ่งที่เป็นอย่างจริง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (M^+) มีการแสดงออกที่ไม่เป็นระเบียบ ไม่สนใจต่อกฎเกณฑ์หรือขนบธรรมเนียมประเพณี ชอบจินตนาการ มีความคิดสร้างสรรค์

1.11 องค์ประกอบ N : จริงใจและเปิดเผย (Genuine and Forthright) - มีเล่ห์เหลี่ยมและซ้ำของทางสังคม (Astute and Shrewd)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (N^-) จะเป็นผู้ไม่ทันโลก ไม่ทันคน ไม่ทันสมัย ตรงไปตรงมา และไม่มีเล่ห์เหลี่ยม

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (N^+) มีลักษณะเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทันสมัย รู้เท่าทันเหตุการณ์ และปรับตัวได้ดี

1.12 องค์ประกอบ O : จิตใจสงบมั่นคง (self-assured) - จิตใจหวาดหวั่นและวิตกกังวล (Apprehensive)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (O^-) ผู้ที่มีประสาทมั่นคง เชื่อมมั่นในตนเอง จิตใจกล้าหาญ ปราศจากความกลัวหรือความวิตกกังวล

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (O^+) ผู้ที่มีลักษณะหวาดกลัว ตื่นเต้นวิตกกังวลใจง่าย มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ท้อแท้ใจ

1.13 องค์ประกอบ Q_1 : อนุรักษ์นิยม (Conservative) - ชอบทดลองและเสรีนิยม (Experimenting and Liberal)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (Q_1^-) เป็นนักอนุรักษ์ เคร่งครัดความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง ไม่สนใจการคิด การวิเคราะห์ วิจัย และ ไม่ชอบการใช้สติปัญญา

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (Q_1^+) เป็นนักทดลอง ชอบทดลอง ชอบวิเคราะห์ วิจัย ชอบการเปลี่ยนแปลง สนใจการใช้สติปัญญา และเป็นนักปฏิรูป

1.14 องค์ประกอบ Q_2 : การพึ่งพิงกลุ่ม (Group - Dependency) - การพึ่งตนเอง (Self- Sufficiency)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (Q_2^-) คือผู้มีลักษณะพึ่งพิงกลุ่ม ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นผู้ตามที่ดี และเคารพในความคิดเห็นผู้อื่น

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (Q_2^+) คือ ผู้ที่มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง เชื่อในความสามารถของตัวเอง ตัดสินใจเองได้ มีลักษณะพึ่งตนเอง

1.15 องค์ประกอบ Q_3 : ขาดกฎเกณฑ์ และวินัยในตนเอง (Undisciplined self Conflict) - มีศรัทธาและควบคุมตนเอง (self - Respecting and Controlled)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (Q_3^-) คือ ผู้ที่มีการควบคุมอารมณ์ตัวเองไม่ค่อยดี ไม่มีระเบียบ ไม่มีวินัยในตนเอง ไม่ชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม และทำตามความต้องการของตนเอง

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (Q_3^+) คือ ผู้ที่ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ รู้กาลเทศะ มีวินัยในตนเอง สนใจและเอาใจใส่ต่อสังคม

1.16 องค์ประกอบ Q_4 : อารมณ์ผ่อนคลาย (Relaxed) - อารมณ์ตึงเครียด (Tense)

บุคคลที่ได้คะแนนต่ำ (Q_4^-) คือ ผู้ที่มีลักษณะชอบทำตามสบาย ไม่เคร่งครัด ไม่วิตกกังวล ใจเย็น ไม่คับข้องใจ ผ่อนคลาย และควบคุมอารมณ์ของตนเองได้

บุคคลที่ได้คะแนนสูง (Q_4^+) คือ ผู้ที่มีลักษณะมีความเครียด มีความขัดแย้งในใจ ตื่นเต้น ตกใจง่าย หงุดหงิดใจร้อน มีปัญหาในเรื่องการตัดสินใจ

2. หลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับต้น หมายถึง หลักสูตรพยาบาลและผดุงครรภ์ระดับต้น กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ ซึ่งตลอดหลักสูตรใช้เวลาในการศึกษา 2 ปี ผู้สำเร็จการศึกษาจะได้รับประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรระดับต้นและผดุงครรภ์ชั้นสอง

หลักสูตรพยาบาลระดับต้นของกองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือมี 2 หน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลิต คือ หลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับต้น ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก และหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับต้น ของโรงเรียนพยาบาล กองการศึกษากรมแพทยทหารเรือ

3. ชั้นปีที่ศึกษา หมายถึง ระดับชั้นเรียนที่นักศึกษาพยาบาลกำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540

4. การศึกษาของบิดามารดา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดามารดา ซึ่งถือระดับการศึกษาสูงสุดของคนใดคนหนึ่ง เป็นเกณฑ์ แบ่งออกเป็น 2 ระดับดังนี้

4.1 ระดับการศึกษาดำ หมายถึง ผู้ที่ไม่เคยศึกษาไปจนถึงจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.2 ระดับการศึกษาสูง หมายถึง ผู้ที่ศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษาปีที่ 6

5. ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว หมายถึง รายได้ทั้งหมดของสมาชิกในครอบครัว เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ดอกเบี้ย กำไร บำนาญ ฯลฯ มารวมกัน และคิดเป็นรายได้ เฉลี่ยต่อเดือน แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

5.1 ฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ หมายถึง รายได้น้อยกว่า 4,000 บาท / เดือน

5.2 ฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง หมายถึง รายได้ 4,001 - 8,000 บาท / เดือน

5.3 ฐานะทางเศรษฐกิจสูง หมายถึง รายได้สูงกว่า 8,001 บาท / เดือน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งออกเป็นหัวข้อดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและบุคลิกภาพของนักเรียน

พยาบาล

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

1.1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ

1.1.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

1.1.3 พัฒนาการของบุคลิกภาพ

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของพยาบาล

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพยาบาล

1.3.1 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของพยาบาลในต่างประเทศ

1.3.2 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของพยาบาลในประเทศไทย

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบ 16 PF

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ในต่างประเทศ

2.2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ในประเทศ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชั้นปี

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของบิดามารดา

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพและบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาล

1.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ

1.1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ (Personality)

นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะดังนี้

ชารง บัวศรี (อ้างจาก กนกรัตน์ สุชะตุงคะ และคณะ. 2528 : 74) กล่าวว่า บุคลิกภาพของบุคคลมิใช่สิ่งที่เกิดมาพร้อมกับบุคคลทั้งหมด ยกเว้นเพียงรูปร่าง หน้าตา สัดส่วน สีสันของร่างกายแล้ว นอกนั้นเกิดจากการฝึกอบรม การเรียนรู้ และมีประสบการณ์ภายหลังทั้งสิ้น

วัลลภ ปิยะมโนธรรม (2528 : ไม่มีเลขหน้า) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “บุคลิกภาพเป็นผลรวมของลักษณะนิสัยต่าง ๆ และรูปแบบแห่งพฤติกรรมของบุคคล เป็นผลรวมที่ได้สร้างสมมาตั้งแต่ต้นและแสดงออกถึงเจตคติ พฤติกรรม ตลอดจนลักษณะ ท่าทาง ลักษณะบางอย่างสังเกตได้ ชัดเจน เช่น ท่าทาง พฤติกรรมที่แสดงออกภายนอกเฉพาะตน แต่ลักษณะบางอย่างก็สังเกตได้ยาก เช่น ความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (อ้างถึงใน กนกรัตน์ สุชะตุงคะ และคณะ. 2528 : 74) กล่าวว่า “บุคลิกภาพเป็นคุณลักษณะส่วนรวมของพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งมีความสำคัญต่อบุคคลทั้งในกิจการงาน ชีวิตส่วนตัว”

สุชา จันทน์อม (2525 : 32) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “บุคลิกภาพ” หมายถึง คุณลักษณะต่าง ๆ ที่รวมกันในตัวบุคคลและวิธีการแสดงออกทางพฤติกรรม ไม่จำเป็นว่าพฤติกรรมหรือคุณลักษณะเหล่านั้นจะต้องดีหรือไม่ดี ผิดหรือถูก

อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม (2523 : 246) กล่าวว่า บุคลิกภาพเป็นแบบฉบับของบุคคลที่แสดงต่อคนอื่น ทั้งลักษณะกริยา ท่าทาง การแสดงออกทางอารมณ์ ความคิด เจตคติ ตลอดจน พฤติกรรม และปฏิกิริยาตอบสนองทั้งร่างกายและจิตใจ ถ้าใครมีบุคลิกภาพแบบใดภายใต้สถานการณ์เดียวกันหรือตัวกระตุ้นคล้าย ๆ กัน ก็จะมีปฏิกิริยาตอบสนองแบบเดียวกันตลอดไปทุกครั้ง

สวนา พรพัฒน์กุล (2522 : 295) ได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่า หมายถึง ลักษณะส่วนรวมทั้งหมดของบุคคลแต่ละคนที่สามารถมองเห็นจากภายนอกและซ่อนเร้นอยู่ภายในบุคลิกภาพนี้ได้แก่ รูปร่างหน้าตา ท่าทาง แนวความคิด การพูดจา ความสนใจ อารมณ์ เจตคติ ทัศนคติ ตลอดจนความสามารถในการทำงาน

† เชิดศักดิ์ โมวาสินธุ์ (2520 : 3) ให้ความหมายของบุคลิกภาพว่าเป็นลักษณะนิสัย (traits) ที่รวมกันเป็นแบบฉบับเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลและเป็นสิ่งที่ช่วยให้เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งพิจารณาได้จากรูปแบบพฤติกรรมของบุคคลนั้นที่แสดงออกหรือตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อม

อนาสตาซี (Anastasi. 1968 : 16) กล่าวว่า บุคลิกภาพของบุคคลเกิดจากปฏิกริยาร่วมระหว่างพันธุกรรมกับสิ่งแวดล้อม พันธุกรรมอย่างเดียวกันในสิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดบุคลิกภาพของบุคคลที่ต่างกัน อย่างไรก็ตามในสภาพแวดล้อมที่เหมือนกัน แม้ว่าบุคคลจะมีพันธุกรรมอย่างเดียวกัน อาจก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่ต่างกันได้

คิงมีเยอร์ (Dinkmeyer. 1965 : 235) กล่าวถึง บุคลิกภาพว่า “บุคลิกภาพมีความหมายครอบคลุมถึงสภาวะทุกอย่าง อันประกอบขึ้นเป็นตัวของบุคคลนับตั้งแต่สภาวะทางกาย อารมณ์ ทักษะ ความสนใจ ความคิดหวัง ลักษณะท่าทาง ความรู้สึก นิสัย ความสามารถทางปัญญา ตลอดจนความสำเร็จ บุคลิกภาพมีความหมายครอบคลุมถึงสภาวะที่บุคคลเป็นอยู่ ทั้งในปัจจุบันรวมทั้งที่หวังจะเป็นในอนาคตด้วย ที่สำคัญคือบุคลิกภาพนั้น ครอบคลุมถึงวิธีการที่บุคคลนั้นเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับบุคคลในการเผชิญปัญหาหรือความข้องคับใจที่เกิดขึ้นในทุกสถานการณ์ในชีวิต ก็นับว่าเป็นส่วนประกอบส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพด้วย”

แคทเทล (Cattell. 1965 : 39) กล่าวว่า “บุคลิกภาพเป็นสิ่งที่บอกว่าบุคคลหนึ่งจะทำอะไร ถ้าเขาตกอยู่ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ”

มูนน์ (Munn. 1966 : 152) กล่าวว่า “บุคลิกภาพของบุคคลเป็นผลรวมของลักษณะทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม และผลของบุคลิกภาพเป็นการปะทะกันระหว่างสถานการณ์ทางชีวภาพ สถานภาพทางสังคมและอิทธิพลทางวัฒนธรรม”

แมคคอนเนล (McConnell. 1974 : 23) กล่าวว่า “บุคลิกภาพเป็นลักษณะนิสัย (Traits) ที่บุคคลคิดและแสดง เป็นแบบแผนพฤติกรรมเพื่อใช้ในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ลักษณะนิสัยที่กล่าวนี้หมายถึงค่านิยม แรงจูงใจ เจตคติ อารมณ์ ความสามารถด้านต่าง ๆ มโนภาพแห่งตนและเชาวน์ปัญญา”

จากความหมายของบุคลิกภาพดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะนิสัยของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งแวดล้อมทั้งกริยาท่าทางและลักษณะทางอารมณ์เจตคติที่แสดงออกมา โดยมีแบบเฉพาะตัว

1.1.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพ

การศึกษาในด้านพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมได้อย่างละเอียดครอบคลุม โดยเฉพาะความสนใจเรื่องการวางรูปแบบของบุคลิกภาพ ผลจากการศึกษาค้นคว้า นักจิตวิทยาแต่ละกลุ่ม ได้เสนอแนวความคิดที่แตกต่างกันออกไป จึงเกิดทฤษฎีบุคลิกภาพมากมายหลายทฤษฎี ฮิลการ์ด (Hilgard. 1962 อ้างถึงใน นวลละออ สุภาพล. 2527 :12) ได้ให้ความหมายของทฤษฎีบุคลิกภาพว่า “เป็นความพยายามที่จะอธิบายถึงระบบโครงสร้างของบุคลิกภาพอย่างมีระบบ

ทฤษฎีที่ดีต้องสามารถอธิบายได้ทั้งส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละคน หรือเป็นกลุ่มใหญ่แบบรายเฉลี่ย (Norm) และสามารถเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นได้ “

ในปัจจุบันมีทฤษฎีบุคลิกภาพหลายทฤษฎี ซึ่งอาจจะเป็นเพราะบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่สลับซับซ้อน แม้กระทั่งทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งไม่อาจสามารถอธิบายลักษณะบุคลิกภาพได้ตรงกันในทุกด้าน ดังนั้น จึงได้มีการจัดแบ่งตามลักษณะความเชื่อของนักจิตวิทยา กลุ่มต่าง ๆ โดยแบ่งออกเป็น

1. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theories)
2. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวจิตสังคม (Psychosocial Theories)
3. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามลักษณะนิสัย (Trait Theories)
4. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามลักษณะปรากฏการณ์ (The Phenomenological Theories)
5. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวพฤติกรรม (Behavioral Theories of Personality)

1. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Theories)

นวลละออ สุภาพล (2522 : 21-63) กล่าวว่า นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับจิตใต้สำนึกซึ่งมีผลต่อการกระทำพฤติกรรมของมนุษย์ โดยมองว่าพฤติกรรมเป็นผลที่เกิดจากแรงกระตุ้นหลาย ๆ อย่าง ภายในตัวบุคคลนั้น ๆ ดังนั้น บุคลิกภาพของบุคคลที่แตกต่างกัน เนื่องมาจากแรงผลักดันภายในของแต่ละบุคคลที่ต่างกันนั่นเอง นักทฤษฎีที่สำคัญ ได้แก่ ซิกมันด์ ฟรอยด์ (Sigmund Freud) คาร์ล จุง (Carl G. Jung)

1.1 ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ (Freud) ฟรอยด์เป็นบุคคลแรกที่ได้เสนอทฤษฎีจิตวิเคราะห์ทางบุคลิกภาพขึ้น โดยวิเคราะห์ว่าจิตของมนุษย์มี 2 ระดับ คือ ระดับจิตสำนึกและระดับจิตไร้สำนึก มนุษย์มักจะพบกับความขัดแย้งทางจิต เนื่องจากพลังภายในและความปรารถนาของมนุษย์ ซึ่งจะถูกเก็บกดไว้ในระดับจิตไร้สำนึก แต่อย่างไรก็ตาม จำเป็นที่จะต้องแสดงออก เนื่องจากเป็นแรงขับตามธรรมชาติและการแสดงออกนี้ ส่วนใหญ่จะแสดงออกโดยทางอ้อม เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม

ฟรอยด์ (Freud) เชื่อว่า บุคลิกภาพของมนุษย์ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ

1. อิด (Id) เป็นแหล่งรวมของแรงกระตุ้นความปรารถนา หน้าที่หลักของอิด (Id) การแสวงหาความสุขให้กับตนเองให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
2. อีโก้ (Ego) เป็นตัวกลางประสานงานระหว่างความต้องการที่ไร้เหตุผลของอิด (Id) กับสิ่งที่มีเหตุผลมีคุณธรรมของซูเปอร์อีโก้ (Superego)
3. ซูเปอร์อีโก้ (Superego) คือ มโนธรรม ส่วนนี้เป็นส่วนที่เกี่ยวกับ อุดมคติ ศีลธรรม

จรรยา มาตรฐานทางสังคม เป็นส่วนหนึ่งขั้วนี้ไม่ให้บุคคลทำความชั่ว

นอกจากนี้ ฟรอยด์ (Freud) ยังได้กล่าวถึงบุคลิกภาพว่า จะมีการพัฒนาการอย่างต่อเนื่องเป็นขั้น ๆ และหากมีการติดอยู่ที่ขั้นใดก็จะมีอิทธิพลต่อลักษณะบุคลิกภาพของบุคคล นั้น ๆ บุคคลจะต้องผ่านการพัฒนาของบุคลิกภาพตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ (สุชา จันทน์เอม. 2517 : 91 - 92)

1. ขั้นปาก (Oral Stage) ตั้งแต่แรกเกิด - 1 ปี เป็นระยะที่ทารกได้รับความพึงพอใจจากสิ่งเร้าบริเวณปาก เช่น ดูนม ดูนิ้ว

2. ขั้นอวัยวะขับถ่าย (Anal Stage) อยู่ระหว่าง 2 - 3 ปี ความสุขตามสัญชาตญาณทางเพศของเด็กจะเปลี่ยนมาเป็นบริเวณอวัยวะขับถ่าย เด็กชอบจะกลั้นไว้หรือปลดปล่อย ซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความสุขได้ทางหนึ่ง

3. ขั้นอวัยวะสืบพันธุ์ (Phallic Stage) อยู่ระหว่างอายุ 4 - 6 ปี เด็กจะมีความสุขเมื่อได้สัมผัสกับอวัยวะเพศของตนเอง เด็กมีความอยากรู้อย่างเห็น

4. ขั้นพักตัว (Latency Stage) อยู่ระหว่าง 7 - 11 ปี เด็กจะผ่านความยุ่งยากทั้งหลายเข้าสู่ระยะที่มีความสงบ (Latency period) เป็นระยะที่เด็กจะเก็บเรื่องเพศและจินตนาการทางเพศเข้าสู่จิตไร้สำนึก ทำให้มีอิสระที่จะใช้พลังงานสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ มีพฤติกรรมในสิ่งที่สังคมยอมรับ เช่น เล่นกีฬา

5. ขั้นความพึงพอใจในการรักเพศตรงข้าม (Genital Stage) อยู่ระหว่างอายุ 12 - 19 ปี เป็นระยะเข้าสู่วัยรุ่นเด็กจะเปลี่ยนจากรักตัวเองมาเป็นรักคนอื่น โดยเฉพาะเพศตรงข้าม

1.2 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Jung Jung มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพของบุคคลจะมีลักษณะอย่างไร ขึ้นอยู่กับการอบรมเลี้ยงดูตั้งแต่ในวัยเด็ก และเขาได้ให้ความสำคัญของจิตใต้สำนึก โดยแบ่งจิตใต้สำนึกออกเป็น 2 ระดับ คือ

1. ระดับส่วนบุคคล (Personal Unconscious) เป็นประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ถูกเก็บกดไว้และลืมเลือนไป

2. ระดับสะสมของจิตใต้สำนึก (Collective Unconscious) เป็นจุดรวมของความจำและพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มนุษย์สะสมมานานและถูกถ่ายทอดมาถึงปัจจุบัน

Jung อ้างถึงใน นวลละออ สุภาพล. 2527 : 24) แบ่งบุคลิกภาพออกเป็น 2 ประการ คือ

1. บุคลิกภาพประเภทของแสดงตนหรือชอบเด่น (Extrovert Personality) บุคคลที่มีลักษณะบุคลิกภาพประเภทนี้เป็นผู้ที่ชอบแสดงตัว ชอบสังคม มีความเชื่อมั่นบนพื้นฐานของความเป็นจริง ปรับตัวได้ตามสถานการณ์ที่เหมาะสมถ้าจะเผชิญกับปัญหา

2. บุคลิกภาพประเภทเก็บตัว (Introvert Personality) ลักษณะที่เห็นได้ชัดคือ เป็นบุคคลที่ผูกพันสิ่งต่าง ๆ กับตนเองมากกว่าที่จะผูกพันกับสังคม เมื่อเกิดปัญหาจะแยกตัวออกไปจากสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหา

ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวคิดวิเคราะห์ มองมนุษย์ว่าเป็นระบบพลังงานที่มีการสร้าง การเก็บ และการปลดปล่อยออกมาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง มนุษย์แสดงพฤติกรรมเพื่อแสวงหาความพึงพอใจ ลดความเครียดและปลดปล่อยพลังงานออกมา (Pervin . 1975 : 148)

2. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวคิดสังคม (Psychosocial Theories)

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีความเชื่อว่า อิทธิพลของสังคมและสัมพันธภาพระหว่างบุคคล มีความสำคัญต่อบุคลิกภาพเป็นอย่างมาก นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้ ได้แก่ อัลเฟรด แอดเลอร์ (Alfred Adler) และเอริก ฟรอมม์ (Erick Fromm)

2.1 Individual Psychology ของแอดเลอร์ (Adler) ให้ความสำคัญว่า คนเรานั้นรู้ตัวเองว่าทำอะไร เพราะอะไร และเพื่ออะไร เป็นแรงผลักดันซึ่งถูกขับออกจากระดับจิตใต้สำนึกมนุษย์เป็นสัตว์สังคมไม่สามารถแยกสังคมออกจากบุคคลได้ วิถีชีวิตของบุคคลจะต้องเกี่ยวกับสังคมอยู่ตลอดเวลา ความบกพร่องทางด้านร่างกายและจิตใจของมนุษย์ทุกคนเป็นชนวนก่อให้เกิดความรู้สึกที่เรียกว่า “ปมด้อย” และจากความรู้สึกนี้เอง ทำให้มนุษย์ต้องต่อสู้เพื่อสร้างจุดเด่นในตนเองขึ้นมาลบเลือนความรู้สึกปมด้อยนั้น ถ้าทำได้สำเร็จก็จะพ้นสภาวะความรู้สึกมีปมด้อยไปสู่สภาวะความรู้สึกภาคภูมิใจ ในทางตรงข้ามถ้าไม่บรรลุเป้าหมาย จำเป็นต้องสร้างหรือพัฒนาปมแข็งขึ้นมา คือ การแสดงความยิ่งใหญ่ แสดงอำนาจเพื่อปิดปมด้อยของตนเอง

2.2 ทฤษฎีบุคลิกภาพของฟรอมม์ (Fromm) เขามีความเชื่อว่ามนุษย์แยกตัวออกจากธรรมชาติและมนุษย์ด้วยกันเพื่อหาอิสรภาพ แม้ว่าได้รับอิสรภาพ แต่มนุษย์จะรู้สึกอ้างว้าง ดังนั้นมนุษย์จึงมีทางเลือก 2 ทาง คือ

(1) สร้างสัมพันธภาพให้เกิดขึ้นในมนุษย์ด้วยกัน

(2) ใช้วิธีการกลืนตนเองเข้าไปในระบบที่ทำให้ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของระบบพยายามทำทุกอย่างเพื่อให้สังคมยอมรับ โดยยอมที่จะสูญเสียเอกลักษณ์ของตนเอง

จากแนวความคิดของ فروมม (Fromm) ทำให้สามารถแบ่งลักษณะบุคลิกภาพของมนุษย์ได้ 5 ประเภท คือ

1) บุคลิกภาพประเภทเปิดใจกว้าง (Receptive Personality) คือ ชอบรับฟังความคิดเห็นของคนอื่น ใจกว้าง มีเหตุผล เข้ากับคนง่าย บุคคลที่มีบุคลิกภาพนี้ ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่ได้รับความรักความอบอุ่น

2) บุคลิกภาพประเภทเห็นแก่ได้ (The Hoarding Personality) คือ ชอบเอาเปรียบและแสวงหาผลประโยชน์จากผู้อื่น บุคคลที่มีบุคลิกภาพนี้ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่ต่อสู้ดิ้นรนหรือมาจากครอบครัวที่มีแต่ความหวาดระแวงกันตลอดเวลา

3) บุคลิกภาพประเภทตระหนี่ (The Exploitative Personality) คือ ู้จู้ ี่เห็นข ะเอิบย ี่ถ่วงเกินไป บุคคลที่มีบุคลิกภาพนี้ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่ฝืดเคือง ขาดแคลน แย่งกันอยู่ แย่งกันใช้

4) บุคลิกภาพประเภทเป็นคนส่วนรวม (The Marketing Personality) คือ บุคคลที่ทำตัวเป็นของสำคัญ ทำตามความต้องการสังคม ชอบวางตัวให้มีคุณค่า ส่วนใหญ่จะมาจาก ครอบครัวที่ตามใจเป็นอย่างมาก

5) บุคลิกภาพประเภทชอบคิดค้น (Productive Personality) คือ บุคคลประเภทอยู่นิ่งไม่ได้ ชอบคิดค้น และชอบการเปลี่ยนแปลง นิยมชมชื่นผู้อื่นเช่นเดียวกับตนเอง ส่วนใหญ่จะมาจากครอบครัวที่อยู่กันอย่างปรองดอง มีความรักภายในครอบครัว

3. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามลักษณะนิสัย (Trait Theories)

นักทฤษฎีบุคลิกภาพกลุ่มนี้มีหลายท่าน เช่น เรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) กอร์ดอน อัลพอร์ต (Gordon Allport) วิลเลียม เชลดอน (William Sheldon) และกิลฟอร์ด (Guilford) โดยผู้วิจัยจะขอ กล่าวถึงเฉพาะ เรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) เนื่องจากการวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ซึ่ง แคทเทล (Cattell) เป็นผู้สร้างขึ้นโดยใช้ทฤษฎีบุคลิกภาพตามหลักการศึกษาของเขาเป็นพื้นฐาน (นวลละออ สุภาพล. 2527 : 235)

เรย์มอนด์ บี แคทเทล (Raymond B. Cattell) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับลักษณะนิสัยของบุคคลโดยมีแนวคิดว่าการที่จะเข้าใจถึงบุคลิกภาพของคน ๆ หนึ่งจำเป็นต้องทำอย่างยั้งที่จะต้องทำความเข้าใจถึงโครงสร้างพื้นฐานของบุคลิกภาพ ซึ่งเรียกว่า “อุปนิสัย” (Traits) ว่าหมายถึง สิ่งที่มีอยู่อย่าง

ถาวรในตัวบุคคลและกำหนดปฏิกิริยาในการตอบสนอง (Duane Schultz, 1976 : 258) มีการศึกษาโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) อุปนิสัยพื้นผิว (Surface Traits) คือ การศึกษาลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างผิวเผิน จะมองที่พฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมาเท่านั้น

2) อุปนิสัยต้นตอ (Source Traits) คือ การศึกษาลักษณะของพฤติกรรม ซึ่งพยายามที่จะศึกษาถึงปัจจัยหรือสาเหตุ โดยเชื่อว่าปัจจัยทางด้านพันธุกรรมหรือสรีระวิทยาและปัจจัยทางสภาพแวดล้อมทางสังคม มีส่วนผลักดันทำให้บุคคลมีพฤติกรรมเช่นนั้น

การศึกษานุคลิกภาพของแคทเทล (Cattell) เกิดจากการวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) จากอุปนิสัยต้นตอ (Source Traits) การศึกษาจากอุปนิสัยต้นตอ จะทำให้เราสามารถควบคุมพฤติกรรม ตลอดจนมีข้อมูลเพียงพอในการตอบสนองต่อสถานการณ์ต่าง ๆ ตลอดจนมีการใช้วิธีการทางสถิติเพื่อวิเคราะห์ห้วงองค์ประกอบหนึ่ง ๆ มีลักษณะบุคลิกภาพใดบ้างที่มีค่าสหสัมพันธ์สูงหรือต่ำ เพื่อเป็นการจัดกลุ่มลักษณะบุคลิกภาพที่เป็นประเภทเดียวกัน รวมเข้าไว้เป็นองค์ประกอบเดียวกัน การวิเคราะห์องค์ประกอบจะศึกษาจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้ (Lawrence, 1983 : 205)

1. Life Records (บันทึกประวัติ) หรือ L - Data เป็นข้อมูลที่ได้จากการวัด พฤติกรรมที่กระทำในสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน โดยจะไม่มี การแสดงความคิดเห็นจากข้อมูลที่ได้มา เช่น การเรียนในโรงเรียน

2. Questionnaire Data (ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม) หรือ Q - Data เป็นข้อมูลที่ได้จากการสำรวจภายในตัวเองของผู้ตอบ คำตอบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามอาจจะเป็นตัวแทนที่เหมาะสมของบุคคลหรืออาจจะเป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่ไม่ได้เป็นตัวแทนที่เหมาะสมของบุคคลก็ได้ เช่น ถ้าผู้ตอบตอบว่าตัวเองเป็นคนมีศีลธรรม เขาอาจจะคิดว่าเขาเป็นเช่นนั้นจริงหรือเป็นเพียงการแสดงถึงส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่แสดงออกด้วยการตอบคำถามเพราะเข้าใจผิดหรือ แสร้งทำก็ได้ แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF เป็นแบบทดสอบที่ได้พัฒนามาจากการวัดบุคลิกภาพโดยใช้วิธีนี้

3. Objective Test (แบบทดสอบที่มีความเป็นปรนัย) หรือ T - Data ซึ่งเป็นแบบทดสอบมาตรฐาน ผู้ตอบจะไม่ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการตอบของเขา กับลักษณะของบุคลิกภาพที่ถูกวัด

จากการศึกษาทำให้แคทเทล (Cattell) ได้พบอุปนิสัยอันเป็นรากฐานหลายชนิดและนำมาจัดเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของบุคลิกภาพเพียง 16 ลักษณะ ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 16 ลักษณะนี้ได้นำมาสร้างเป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (The Sixteen Personality Factor Questionnaire)

เพื่อความเข้าใจในเรื่องของพฤติกรรม แคทเทล (Cattell) ได้เสนอสูตรทางคณิตศาสตร์ เพื่อที่จะทำนายความแตกต่างระหว่างบุคคล สูตรที่เขาสร้างขึ้นเรียกว่า “Specification Equation” (Duane Schultz, 1976 : 271) ซึ่งมีดังนี้

$$R = b_1 A + b_2 B + b_3 C + \dots + b_{11} K$$

R คือ การตอบสนองของบุคคลในสถานการณ์ที่กำหนดให้ และ A , B , C จนถึง K คือ แต่ละองค์ประกอบของอุปนิสัยต้นตอ (Source Traits) ซึ่งเป็นตัวแปรที่แสดงการกระทำเฉพาะเจาะจงของบุคคล ส่วน b ทุกตัว คือ ความเข้มของแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งเป็นน้ำหนักของพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่า แต่ละองค์ประกอบมีน้ำหนักในการแสดงพฤติกรรมไม่เท่ากัน หรือ อาจกล่าวได้ว่าการตอบสนองแต่ละสถานการณ์จะใช้อุปนิสัยต้นตอ (Source Traits) ในแต่ละองค์ประกอบไม่เท่ากัน

นอกจากนี้เขายังได้ให้ข้อคิดกับนักทฤษฎีบุคลิกภาพว่า การศึกษาบุคลิกภาพต้องไม่เพียงแต่สามารถอธิบายและวัดชนิดต่าง ๆ ของอุปนิสัยที่อยู่ในตัวบุคคลได้เท่านั้น แต่ต้องสามารถแสดงให้เห็นว่าอุปนิสัยเหล่านั้นมีความสัมพันธ์ติดต่อกันภายในอย่างไรด้วย

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีบุคลิกภาพตามลักษณะนิสัย (Trait Theory) ของ เรย์มอนด์ บี. แคทเทล (Raymond B. Cattell) สามารถอธิบายถึงกลไกบุคลิกภาพที่เป็นมาตราหรือมิติที่ต่อเนื่อง จากแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ของ แคทเทล (Cattell) ซึ่งจะเป็นการแยกบุคคลให้แตกต่างจากคนอื่น ๆ ในวิถีทางที่แน่นอนและถาวร (Hilgard, 1975 : 365)

4. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามลักษณะปรากฏการณ์ (The Phenomenological Theories)

ทฤษฎีบุคลิกภาพตามลักษณะปรากฏการณ์ให้ความสำคัญกับการศึกษาบุคลิกภาพของมนุษย์ว่า มีความจำเป็นต้องศึกษาบุคลิกภาพโดยรวมแยกส่วนไม่ได้ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพในการที่จะพัฒนาตนเองไปในทางที่ดี ถ้าอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม ผู้นำในทฤษฎีบุคลิกภาพตามลักษณะปรากฏการณ์ ได้แก่ อับราฮัม มาสโลว์ (Abraham Maslow) และ คาร์ล รอกเจอร์ส (Carl Rogers)

4.1 มาสโลว์ (Maslow) เจ้าของทฤษฎี “Dynamic Health Psychology” มีความเชื่อว่า มนุษย์มีแรงผลักดันโดยธรรมชาติในการแสวงหาสิ่งที่ดีงาม ทั้งทางด้านการเรียนรู้ ความอยากรู้อยากเห็นหรือการที่จะพยายามเข้าใจสิ่งต่าง ๆ และที่สำคัญ คือ มนุษย์มีแนวโน้มพัฒนาบุคลิกภาพไปสู่จุด

สมบูรณ์แห่งชีวิตของแต่ละบุคคล (Self Actualization) ทั้งนี้ เพราะมนุษย์มีความสามารถอยู่ในตัวเป็นพื้นฐาน และจะกระทำได้อีกหากมนุษย์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย (Lawrence. 1983 : 79)

มาสโลว์ (Maslow) ได้ลำดับขั้นตอนความต้องการของมนุษย์ โดยเรียงลำดับความต้องการที่จำเป็นอย่างยิ่งของมนุษย์ เริ่มจากขั้นพื้นฐานขึ้นไปเป็นลำดับดังนี้ (Schultz. 1981 : 244)

- 1) ความต้องการทางด้านสรีระ (Physiological Needs) คือ ความต้องการในการที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ตามสมควรแก่สภาพ
- 2) ความต้องการปลอดภัยและความมั่นคงในชีวิต (Safety Needs)
- 3) ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและต้องการความรัก (Belonging and Love Needs)
- 4) ความต้องการที่จะมีศักดิ์ศรี (Self - Esteem Needs)
- 5) ความต้องการเข้าถึงความเป็นจริงในชีวิต (Self - Actualization)

คนจำนวนมากมีประสบการณ์กับ Self - Actualization เป็นบางขณะ มาสโลว์ (Maslow) เรียกว่าเป็นประสบการณ์สูงสุด (Peak Experience) ซึ่งเป็นความสุขและความเต็มสมบูรณ์ ประสบการณ์สูงสุดนี้อาจเกิดในระดับของความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อื่น ประสบการณ์สูงสุดนี้ประกอบไปด้วย ความเต็ม (Wholeness) ความสมบูรณ์ (Perfection) ความมีชีวิต (Aliveness) ความเป็นเอกลักษณ์ (Uniqueness) มีความพอเพียงในตนเอง (Self - Sufficiency) (Hilgard. 1975 : 392)

4.2 คาร์ล รอกเจอร์ส (Carl Rogers) ผู้เสนอทฤษฎี “Self Theory” ให้ความสำคัญของบุคลิกภาพว่าเกิดจากการรับรู้ของบุคคล เด็ก ๆ ไม่มีความสามารถในการรับรู้เกี่ยวกับตนเอง เมื่อเด็กโตขึ้นได้รับประสบการณ์ที่ผ่านเข้ามาในชีวิต จะทำให้เด็กเริ่มมีความคิดเกี่ยวกับตนเองว่าเป็นใคร ทำอะไร อยู่ที่ไหน และความเข้าใจเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อการแสดงบุคลิกภาพของเด็ก

รอกเจอร์ส (Rogers) แสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของบุคคลเป็นผลเนื่องมาจากการเกี่ยวพันระหว่างระบบของบุคลิกภาพ 3 ระบบ คือ

- 1) อินทรีย์ (Organism) เป็นสามัญสำนึกเพื่อการมีชีวิตของมนุษย์
- 2) สนามประสบการณ์ (Phenomenal Field) เป็นประสบการณ์ทั้งหมดที่มนุษย์รับรู้

3) ตัวเอง (Self) พัฒนามาจากประสบการณ์และการปฏิบัติงานระหว่างอินทรีย์กับสิ่งแวดล้อม “ตัวเอง” จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาและการเปลี่ยนแปลงจะเปลี่ยนไปในทางที่ดีขึ้น ซึ่งแต่ละบุคคลจะควบคุมพฤติกรรมของตนเองในบางครั้งจะยอมรับ ในบางครั้งจะปฏิเสธ หรือบางครั้งอาจจะบิดเบือนการรับรู้ เพื่อรักษาภาพของตนเองให้คงที่

หากบุคคลใดสามารถดำเนินชีวิตโดยผสมผสานระบบทั้ง 3 ของบุคลิกภาพได้อย่างกลมกลืน บุคคลนั้นจะสามารถเผชิญกับความรู้สึกและสามารถกระทำกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวกับตนเองได้ และยอมรับประสบการณ์นั้น ๆ เข้าสู่ระดับจิตสำนึก ทำให้ตนเองมีโอกาสดำรงการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ ว่าดี หรือ ไม่ดี (Lawrence. 1989 : 97)

5. ทฤษฎีบุคลิกภาพตามแนวพฤติกรรม (Behavioral Theories of Personality)

ดอลลาร์ด และมิลเลอร์ (John Dollard and Neal Miller. 1950 อ้างถึงใน โสภา พุทธิรักษ์. 2539 : 176 - 177) มีความเชื่อว่า บุคลิกภาพของมนุษย์จะมีการพัฒนาตามกระบวนการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขสิ่งเร้า (Classical) และแบบผลกรรม (Operant) ซึ่งแต่ละบุคคลจะถูกกระตุ้นจากความต้องการทางด้านสรีระและความต้องการทางสังคม ถ้าความต้องการดังกล่าวได้รับการตอบสนองด้วยความพอใจ บุคคลนั้นจะเรียนรู้การตอบสนองในลักษณะที่คล้าย ๆ กัน เมื่อเป็นเช่นนี้ลักษณะนิสัยของบุคคลจึงเกิดจากการเรียนรู้ โดยมีการตอบสนองเพื่อลดแรงขับ และถ้าการตอบสนองใดลดแรงขับได้ การตอบสนองในครั้งต่อไปจะมีลักษณะคล้ายกัน การพัฒนาลักษณะนิสัยก็เช่นเดียวกัน บุคคลจะมีลักษณะนิสัยเช่นนั้น หลังจากทีลักษณะนิสัยนั้นได้รับการเสริมแรงมาแล้ว การตอบสนองใดที่ไม่ได้รับการเสริมแรง การตอบสนองนั้นจะสิ้นสุด ดังนั้น จะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพเป็นผลมาจากสิ่งแวดล้อมทางสังคม เมื่อบุคคลกระทำพฤติกรรมใด และได้รับการเสริมแรงด้วยคำพูดที่ทำให้เกิดความพอใจ หรือด้วยการให้รางวัล หรือด้วยการข่ม หรือได้รับการเสริมแรงใด ๆ ก็ตาม บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

บี.เอฟ.สกินเนอร์ (B.F.Skinner) เสนอโครงสร้างทางบุคลิกภาพโดยมีความเห็นว่า สิ่งที่เราเรียกว่าบุคลิกภาพนั้น คือ พฤติกรรมต่าง ๆ ที่สามารถเรียนรู้ได้ คาดคะเนได้ และควบคุม ได้ นอกจากนี้ยังขึ้นอยู่กับกระบวนการเรียนรู้โดยวิธีการตอบสนองแบบผลกรรม (Operant Conditioning Approach)

สกินเนอร์ (Skinner) ไม่ได้มองการพัฒนาบุคลิกภาพเป็นลำดับขั้น แต่มองลำดับขั้นการพัฒนาว่าเป็นระดับของการสะสมประสบการณ์ ซึ่งเกิดจากการได้รับการเสริมแรง การที่มีความเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมนี้จึงเรียกว่ามีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพเกิดขึ้นในบุคคลนั้น ๆ

ในการศึกษาเรื่องของบุคลิกภาพนี้ ผู้ศึกษาจะกล่าวถึงทฤษฎีของ ฮาน ไอเซนค์ (Han Eysenck. อ้างถึงใน Paul Klin. 1994 : 141 - 143) นักจิตวิทยาชาวอังกฤษ ซึ่งได้ยึดถือตามแนวคิดของคาร์ล จุง (Carl G. Jung) โดยได้ศึกษาบุคลิกภาพทั้งทางทฤษฎีและทางการทดลอง และได้ให้ความหมายของบุคลิกภาพไว้ว่า คือ ลักษณะที่ซับซ้อนอย่างคงที่อยู่ในตัวเอง และเป็นโครงสร้างที่ทนทานของแต่ละบุคคล คือ มีลักษณะเฉพาะตัว มีพื้นอารมณ์คงที่ มีปัญญาความเข้าใจเฉพาะและได้อธิบายเพิ่มเติมดังนี้ (Han Eysenck. 1970 อ้างถึงใน ประจิตต์ ประจักษ์จิตต์. 2525 : 2)

- 1) ลักษณะเฉพาะตัว (Characteristic) คือ สิ่งที่แสดงให้เห็นว่า บุคคลมีความ มั่นคงในระบบของพฤติกรรมที่ติดตัวมาแต่แรก (Conative Behavior)
- 2) พื้นอารมณ์ (Temperament) คือ สิ่งที่ใช้ให้เห็นว่าบุคคลมีความมั่นคงในลักษณะของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับ Affection และ Emotion มากน้อยอย่างไร
- 3) สถิติปัญญาความเข้าใจ (intellect) เป็นสิ่งแสดงให้เห็นว่า บุคคลมีความมั่นคงในแบบของความรู้ ความคิด ความสามารถ ที่แสดงออกมาอย่างไร
- 4) รูปร่างท่าทาง (Physique) มีท่าทีลักษณะมั่นคงแข็งแรงในโครงสร้างของร่างกาย

ต่อมาไอเซนค์ (Eysenck) ได้นำเรื่องของอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องในการแบ่งบุคลิกภาพด้วย และโครงสร้างทฤษฎีบุคลิกภาพของเขายังได้แนวความคิดมาจากผลการศึกษาของ คานท์ (Kant) และวุนท์ (Wundt) ด้วยกล่าวคือ คานท์ (Kant) ได้แบ่งลักษณะบุคคลตามอารมณ์ พื้นฐาน (Temperament) คือ

- 1) พื้นอารมณ์ที่มีลักษณะอารมณ์ดี (Sanguine Temperament) คือ มีลักษณะไม่กังวล มีความสุข มีความหวัง ทำอะไรตามสบายร่าเริง ชอบสังคม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ไม่ค่อยคิดถึงอนาคต
- 2) พื้นอารมณ์ที่มีลักษณะเศร้า (Melancholic Temperament) คือ มีลักษณะที่ไม่มีความสุข ใจวิตกกังวลง่าย เอาใจจริงเอาใจมากเกินไป ขี้สงสัย กลุ่มใจง่ายอยู่เสมอ ซึ่งตรงข้ามกับลักษณะพื้นอารมณ์ที่มีลักษณะอารมณ์ดี
- 3) พื้นอารมณ์แบบใจร้อน (Choleric Temperament) มีลักษณะโกรธง่ายหายเร็ว ชอบทำเสมือนว่ามีการงานมากแต่ไม่ชอบทำจริง ๆ ไม่พอใจผู้อื่นโดยไม่มีเหตุผล ชอบความโอ้อ่าเป็นพิธีการ รักตนเองและเอาแต่ใจตนเอง เป็นลักษณะที่มีความสุขในตนเองน้อยที่สุด

4) พื้นอารมณ์เนบเมข Phlegmatic Temperament มีลักษณะเฉื่อยชา แต่ไม่ใช่เกียจคร้าน ไม่ขี้นดิ้นรำย มีความคงเส้นคงวา ทำอะไรตามหลักการและเหตุผล ไม่ทำตามใจตนเอง

ส่วนวิน (Wundt) ได้ศึกษาถึงปฏิกิริยาของอารมณ์ (Feeling) ตามธรรมชาติของมนุษย์ ซึ่งแบ่งออกเป็น Emotional กับ Non - Emotional และยังเกี่ยวข้องกับพื้นอารมณ์ (Temperament) อีก 2 แบบ คือ พื้นอารมณ์ที่แสดงออกเห็นได้ชัดอยู่ในตัวเอง (Changeable) กับ พื้นอารมณ์ที่ค่อนข้างสงบไม่ปรากฏให้เห็นชัดเจนนัก (Unchangeable)

จากแนวความคิดของคานท์ (Kant) และวินท์ (Wundt) Eysenck ได้พัฒนาเป็นโครงสร้างของบุคลิกภาพดังนี้ คือ (ประจิตต์ ประจักษ์จิตต์. 2525 : 13)

1. บุคลิกภาพแบบที่ชอบเก็บตัว - บุคลิกภาพแบบที่ชอบแสดงตัว (Introversion - Extraversion) Eysenck ได้ให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

บุคลิกภาพแบบที่ชอบเก็บตัว (Introversion) ไม่ชอบสังคมกับคนอื่น มองปัญหาเข้าสู่ตนเอง ชอบอ่านและค้นคว้าคนเดียวมากกว่าการสังคมกับผู้อื่นสนิทกับคนยาก ดำเนินชีวิตประจำวันด้วยความเคร่งขรึมและชอบความมีระเบียบเรียบร้อยในชีวิต ควบคุมความรู้สึกพอใจไม่พอใจไว้มาก ไม่ใคร่แสดงกริยาก้าวร้าวออกมาตรง ๆ และพื้นอารมณ์ไม่เปลี่ยนง่าย ดูน่าเชื่อถือ ยึดถือแบบมาตรฐาน จรรยาบรรณของสังคมมาก

บุคลิกภาพที่ชอบแสดงตัว (Extraversion) มีลักษณะน่าคบเป็นมิตร มีอัธยาศัยไมตรี ชอบงานสังคม มีเพื่อนมาก อยากรู้อยากเห็นกับคนอื่น ๆ ไม่ชอบอ่านหนังสือหรือค้นคว้าด้วยตัวคนเดียว ชอบทำกิจกรรมที่ทำให้ตื่นเต้น ชอบเสี่ยงก่อนข้างผลุนผลัน พร้อมทั้งจะได้ตอบเสมอ ชอบการเปลี่ยนแปลงใหม่ ไม่มีความกังวล มีความสุขใจ ชอบความสะอาดสบาย มักมองแต่ในแง่ดี ไม่สามารถเก็บความรู้สึกพอใจไม่พอใจไว้ได้มาก

2. บุคลิกภาพที่ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ - บุคลิกภาพที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism - Stability) Eysenck ได้ให้คำอธิบายไว้ดังนี้ คือ

บุคลิกภาพที่ไม่มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Neuroticism) เป็นลักษณะของบุคคลที่มักจะเชื่อมโยงความวิตกกังวลเข้ากับสิ่งเร้าที่เป็นกลาง รู้สึกวิตกกังวลต่อทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้น แม้ในสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่ไม่ก่อให้เกิดอันตราย

บุคลิกภาพที่มีความมั่นคงทางอารมณ์ (Stability) เป็นลักษณะการแสดงออกที่มีอารมณ์เยือกเย็นและมีสุขภาพจิตดี คือ มีสุขภาพทางอารมณ์ ความคิด ความรู้สึกและการกระทำที่ดีรวมทั้งมี

การปรับตัวอยู่ในสภาพแวดล้อมได้ดี

จะเห็นได้ว่าบุคลิกภาพเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อน แม้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งไม่อาจสามารถอธิบายลักษณะบุคลิกภาพของบุคคลได้ตรงกันในทุกด้าน ดังนั้นการที่จะเลือกใช้ทฤษฎีบุคลิกภาพใด ควรขึ้นอยู่กับมุมมองแง่มุมของพฤติกรรมที่ต้องการศึกษาเป็นสำคัญ

1.1.3 พัฒนาการของบุคลิกภาพ

แคทเทลได้จัดลำดับพัฒนาการของบุคลิกภาพออกเป็นขั้น ๆ ดังนี้ (Cattell, 1950 : 618 - 619 อ้างถึงใน ประคอง เกื้อถาวร. 2533 : 11 - 13)

1. ระยะแรกเกิดถึง 5 ปี เป็นระยะที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นระยะที่หล่อหลอมบุคลิกภาพของบุคคล อิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูจะมีบทบาทในการพัฒนาบุคลิกภาพในระยะต่อไป
2. ระยะอายุ 6 - 13 ปี เป็นระยะที่เด็กเปลี่ยนความสนใจ ความรักที่มีต่อพ่อแม่ไปสู่กลุ่มเพื่อน และเป็นระยะของการพัฒนาอีโก้ (Ego) ให้เข้มแข็ง
3. ระยะอายุ 14 - 24 เป็นระยะวัยรุ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายทั้งเพศชายและเพศหญิง เป็นระยะที่ความไม่มั่นคงทางอารมณ์เพิ่มขึ้น มีความสนใจในเรื่องเพศการปรับตัวทำให้เกิดความขัดแย้ง ซึ่งมีสาเหตุมาจากการต้องการเป็นอิสระจากพ่อแม่ ต้องการสถานภาพทางอาชีพ การประสบความสำเร็จมีรายได้เลี้ยงตนเอง การได้รับความพึงพอใจที่จะทำให้เพศตรงข้ามประทับใจและการไม่ได้รับความมั่นคงทางจิตใจ หากวัยรุ่นสามารถผ่านพ้นความขัดแย้งเหล่านี้ได้ก็จะทำให้เกิดบูรณาการและเกิดความพึงพอใจในมโนภาพของตน
4. ระยะอายุ 25 - 55 ปี เป็นวัยแห่งวุฒิภาวะ เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงของบุคลิกภาพน้อย แม้จะมีความเสื่อมของร่างกายเกิดขึ้นก็ตาม แต่เป็นวัยแห่งประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ ในระยะปลายของวัยนี้มีแนวโน้มของความสนใจในกิจกรรมทางเพศเพิ่มขึ้น
5. วัยชราตั้งแต่อายุ 56 ปีขึ้นไป เป็นระยะที่มีความเสื่อมอย่างรวดเร็วในพลังทางกาย แคทเทลกล่าวว่า ลักษณะนิสัยของบุคคลในวัยชรามีดังนี้ กังวลในเรื่องเงิน และสุขภาพ มีความรู้สึกที่ไม่เป็นที่ต้องการ โดดเดี่ยว อ้างว้าง รู้สึกไม่แน่ใจ ความสนใจแคบ สูญเสียความจำ ยึดมั่นในความคิดของตนเอง ข้างพุด โดยเฉพาะเรื่องในอดีต เอาใจใส่ในเรื่องเล็กน้อย มีความรู้สึกไม่เพียงพอทำให้เกิดความวิตกกังวล ไม่มั่นคง มีความรู้สึกผิด กิจกรรมทางเพศลดลง แต่ความสนใจในเรื่องเพศเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเพศชายจะไม่มีระเบียบ ไม่สะอาด ห้วเก่า ไม่มีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้นความสัมพันธ์และการให้ความร่วมมือกับสังคมลดลง

การประเมินบุคลิกภาพโดยยึดทฤษฎีลักษณะนิสัยเป็นหลัก ส่วนใหญ่จะมีการกำหนดสถานการณ์ต่าง ๆ ในรูปของข้อคำถาม แล้วให้ผู้ถูกทดสอบตัดสินใจว่าข้อคำถามเหล่านั้นตรงกับลักษณะนิสัยของตนมากน้อยเพียงใด ซึ่งแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF มีลักษณะการประเมินบุคลิกภาพโดยใช้วิธีการนี้

1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของพยาบาล

ตามความคาดหวังของสังคมทั่ว ๆ ไป ก็มักจะกำหนดว่าผู้ที่ปฏิบัติงานพยาบาล ควรจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมสูง คือ มีความเอื้อเฟื้อ อ่อนน้อม เมตตา กรุณา เห็นอกเห็นใจเพื่อนมนุษย์ บรรณาณที่จะช่วยเหลือผู้ป่วยให้พ้นทุกข์ ไม่แสดงอารมณ์ต่อผู้มารับบริการเมื่อไม่พอใจ ปฏิบัติต่อผู้อื่นเหมือนปฏิบัติต่อตนเอง เป็นต้น

ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิที่หวังจะพัฒนามาตรฐานวิชาชีพพยาบาลให้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ศรัทธาเชื่อถือแก่สังคม ก็ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพที่เหมาะสมของพยาบาลไว้หลายท่าน เช่น

นายแพทย์ บ. ประดิษฐนิช (2503 : 22 - 25) ได้กล่าวว่า การเป็นพยาบาลที่ดีนั้น จะอาศัยแต่ความรู้ในวิชาพยาบาลอย่างเดียวหาได้ไม่ หากจะต้องประกอบด้วยคุณสมบัติอื่น ๆ อีกหลายประการ แยกเป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. พยาบาลต้องมีความจำดี
2. พยาบาลต้องเป็นผู้มีระเบียบ
3. พยาบาลจะต้องมีความไวต่อการสังเกต
4. พยาบาลต้องเป็นผู้มีไหวพริบ
5. พยาบาลต้องมีขันติ ความอดทน
6. พยาบาลต้องมีความเห็นอกเห็นใจ
7. พยาบาลต้องปราศจากความเห็นแก่ตัว
8. ตัดสินใจรวดเร็ว และได้ผลดี
9. การวางตนดีในการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น
10. เป็นผู้ฝึกฝนตนเองในเวลว่าง ให้มีความรู้ทันสมัยอยู่เสมอ

ในต่างประเทศมีผู้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะบุคลิกภาพของพยาบาลไว้มาก ดังนี้

สมาคมพยาบาลแห่งชาติ (The National League of Nursing Education) ได้กำหนดคุณลักษณะของพยาบาลที่ดี (The good nurse) ไว้หลายประการตามที่ รีซ (Reece, 1961 : 172 - 179) ได้นำมาเสนอ ดังนี้ คือ พยาบาลจะต้อง

- รู้จักปรับตัว	- มีความมั่นคงทางอารมณ์
- ว่องไว	- กระตือรือร้น
- มีความสนใจกว้างขวาง	- เปิดเผย
- ร่าเริงแจ่มใส	- มีการตัดสินใจที่ดี
- มีสติรอบคอบ	- มีทัศนคติที่ดีต่อคำวิพากษ์วิจารณ์
- ให้ความร่วมมือที่ดี	- มีความเป็นอิสระ
- กล้าหาญ	- ซื่อสัตย์ สุจริต
- สุขภาพเรียบร้อย	- มีความเป็นระเบียบ
- ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพ	- สุขภาพสมบูรณ์
- มีแผนในการทำงาน	- มีความเฉลียวฉลาด
- เชื้อมั่นในตัวเอง	- มีอารมณ์ขัน
- มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น	- มีความอดทนเสียสละ
- มีความคิดลึกซึ้ง	- มีไหวพริบดี
- เป็นที่ไว้วางใจได้	- รู้จักการมัธยัสถ์

เค ไฟเชล (2513 : 41) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะของพยาบาลไว้ว่า

- รู้จักบังคับตัวเอง
- มีความสนใจผู้อื่น และปรารถนาจะช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจ ความเมตตา ความ

จริงใจ การรู้จักรับผิดชอบ และการอุทิศตน เป็นคุณสมบัติที่พยาบาลทุกคนต้องมี

1.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพของพยาบาล

1.3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลในต่างประเทศ

คอสเทลโล (Costello, 1975 : 199) ได้ทำการวิจัยเปรียบเทียบบุคลิกลักษณะด้วยแบบสำรวจบุคลิกภาพ EPPS ของนักศึกษาสาขาพยาบาลและนักศึกษาหญิงสาขาอื่น ๆ ในวิทยาลัยแห่งหนึ่ง ผลปรากฏว่านักศึกษาพยาบาลมีบุคลิกภาพลักษณะด้านความต้องการการเคลื่อนไหวสูงกว่าและความต้องการด้านการมีอำนาจเหนือผู้อื่นต่ำกว่านักศึกษาหญิงสาขาอื่น นอกจากนั้นจากการทบทวนงานวิจัย

ทำนองเดียวกัน 6 ใน 7 เรื่อง คอสเทลโล พบว่านักศึกษาพยาบาลมีบุคลิกภาพด้านความต้องการ ความอดทนสูงกว่า และความต้องการด้านความเป็นอิสระในการตัดสินใจต่ำกว่านักศึกษากลุ่มอื่น และคอสเทลโลยังเห็นว่า พยาบาลควรมีความต้องการด้านความเป็นระเบียบ ความต้องการความอ่อนน้อม และความต้องการช่วยเหลือผู้อื่นสูง แต่ต่ำในด้านความต้องการแสดงตัว ความต้องการเกี่ยวพันเป็นพี่น้อง และความต้องการความเปลี่ยนแปลง

สมิธ (Smith, 1968) ได้สำรวจบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 1 ในขณะที่เริ่มเข้าศึกษาวิชาพยาบาล จำนวน 540 คน จากโรงเรียนพยาบาล 10 แห่ง ซึ่งสภาการพยาบาลแห่งชาติได้รับรองคุณภาพแล้ว โดยใช้แบบสำรวจ EPPS กับแบบสำรวจ AVL (Allport - Vernon - Lindzey) ผลปรากฏว่า นักศึกษาเหล่านี้เป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน ถ่อมตน คล้อยตาม ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ สมิธอ้างว่าเป็นลักษณะที่เหมาะสมและง่ายในการอบรมให้เป็นพยาบาลที่มีบทบาทที่เหมาะสมได้ดี

เบเลย์ และคณะ (Bailey and other, 1969 : 320) ได้ศึกษานักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ของ University of California School of Nursing และ San Francisco Medical Center จำนวน 241 คน ด้วยแบบสำรวจบุคลิกภาพ EPPS ผลที่ได้เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับ norm ของ Edwards พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความต้องการต่างกับเกณฑ์ปกติ 8 ด้าน คือ มีความต้องการสูงกว่าในด้านความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น การขอความช่วยเหลือ การยกย่องผู้อื่น การมีไมตรีสัมพันธ์ และมีความต้องการต่ำกว่าในด้านการพึ่งตนเอง การมีอำนาจเหนือผู้อื่น การแสดงออก และการก้าวร้าวหรือรุกรานผู้อื่น

ต่อมา อาดัม และ ไคลน์ (Adum and Klein, 1970 : 362 - 365) ได้ทำการศึกษาในทำนองเดียวกันกับนักศึกษาพยาบาลที่ศึกษาอยู่ใน South Carolina จำนวน 50 คน ผลปรากฏว่า มีความต้องการสูงในด้าน การช่วยเหลือผู้อื่น การเข้าใจตนเองและผู้อื่น การมีไมตรีสัมพันธ์ การยอมรับผิด แต่มีความต้องการต่ำในด้านก้าวร้าว หรือรุกรานผู้อื่น การพึ่งตนเอง ความเป็นระเบียบและการยกย่องผู้อื่น

จากผลการศึกษาดังกล่าวบุคลิกภาพของพยาบาลที่สอดคล้องกันจากการสำรวจ คือ พยาบาลมีบุคลิกภาพเด่นในด้านอ่อนน้อม คล้อยตาม จิตใจอ่อนโยน ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีความอดทนและตั้งใจจริง มีระเบียบ ส่วนบุคลิกภาพที่ด้อย คือ ความก้าวร้าวรุกรานและการมีอำนาจเหนือผู้อื่น ซึ่งลักษณะด้อยนี้ การศึกษาของ เคลลี (Kelly, 1975 : 199) สนับสนุน คือ ได้ศึกษาโดยการสำรวจความต้องการบุคลิกภาพที่เหมาะสมของพยาบาล จากหัวหน้าพยาบาลและผู้ตรวจการพยาบาล เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมและพัฒนาบุคลิกภาพของพยาบาลในอนาคต พบว่าบุคลิกลักษณะที่ไม่ควรมีหรือควรมีน้อยในตัวพยาบาล คือ การก้าวร้าวรุกรานผู้อื่นมากเกินไป การวางอำนาจเหนือผู้อื่นคือดิ่งไม่คล้อยตาม และมีความเป็นอิสระมากเกินไป

1.3.2 งานวิจัยเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของพยาบาลในประเทศไทย

ศรีไพบุลย์ สังข์บัวลี (2525 : 84) ได้ศึกษาเรื่องผลการปฏิบัติงานและคุณลักษณะบุคลิกภาพของพยาบาลวิชาชีพ โดยใช้แบบทดสอบ CPI (California Psychological Inventory) วัดบุคลิกภาพของพยาบาล พบว่า พยาบาลที่มีผลการปฏิบัติงานดี คะแนนบุคลิกภาพสูงกว่าพยาบาลที่มีผลการปฏิบัติงานปานกลางในด้านความชอบมีอำนาจเหนือผู้อื่น ความรับผิดชอบการปฏิบัติงานในการเข้าสังคม และความใฝ่สัมฤทธิ์ โดยการปฏิบัติตามผู้อื่น

ยุพิน ดันดิชนพัฒน์ (2521 : 13 - 12) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลกับนักศึกษาหญิงคณะอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยมหิดล ด้วยแบบสำรวจบุคลิกภาพ CPI ผลปรากฏว่า นักศึกษาพยาบาลมีลักษณะบุคลิกภาพที่สูงกว่านักศึกษาคณะอื่น ๆ เพียง 2 ด้าน คือ ความสามารถในการสร้างความประทับใจสูงกว่านักศึกษาคณะเภสัช และความเป็นสตรีเพศสูงกว่านักศึกษาคณะเทคนิคการแพทย์ ส่วนลักษณะบุคลิกภาพที่ต่ำกว่านักศึกษากลุ่มอื่นทุกกลุ่ม คือ ลักษณะการมีอำนาจเหนือผู้อื่น และความใฝ่สัมฤทธิ์โดยการเป็นตัวของตัวเอง และให้ข้อคิดเห็นไว้ว่า จากผลการวิจัยนี้ได้หมายความว่า นักศึกษาพยาบาลจะมีลักษณะบุคลิกภาพในด้านอื่นต่ำ แต่อาจเนื่องจากนำมาศึกษาเปรียบเทียบกับนักศึกษากลุ่มวิชาชีพที่ให้บริการด้านสุขภาพอนามัยแก่ประชาชนคล้ายกันก็ว่าได้ คือ เปรียบเทียบกับนักศึกษาคณะแพทยศาสตร์ ทันตแพทย์ เภสัชศาสตร์ พยาบาล สาธารณสุข กายภาพบำบัด และเทคนิคการแพทย์ จึงมีคุณลักษณะบุคลิกภาพส่วนมากต่ำกว่า

บุญสนอง ไกรเนตร (2515 : 101 - 105) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะบุคลิกภาพของครูและพยาบาลด้วยแบบสำรวจบุคลิกภาพ EPPS ศึกษากลุ่มตัวอย่างนักศึกษาวิทยาลัยวิชาการศึกษาระดับชั้นปีที่สี่ จำนวน 100 คน กับนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลโรงพยาบาลหญิง และวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทยแห่งละ 50 คน ผลปรากฏว่า พยาบาลมีความต้องการด้านความเป็นระเบียบ ความอดทน ตั้งใจจริง และขอความช่วยเหลือสูงกว่าครู แต่ครูมีความต้องการพึ่งตนเอง และการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่าพยาบาล

วิจิตร ศรีสุพรรณ (2510 : 36) ได้ทำการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะบุคลิกภาพที่ดีของนักศึกษาพยาบาล ด้วยแบบสำรวจบุคลิกภาพ EPPS กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ผลการสำรวจพบว่า ลักษณะที่ดีของพยาบาลมีตามลำดับดังนี้ คือ มีความเสียสละ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น มีเมตตากรุณาต่อผู้อื่น มีความรู้ดี ขวนขวายหาความรู้อยู่เสมอ มีความสามารถในการให้การพยาบาลอย่างเหมาะสม มีบุคลิกภาพดี วางตัวได้เหมาะสมน่าเชื่อถือ มีวาจาไพเราะ อ่อนหวาน ไม่ถือตัว สุขภาพดี ใจเย็น อดทน

จากผลการวิจัยดังกล่าว พอจะสรุปลักษณะบุคลิกภาพของพยาบาลไทยจากการสำรวจที่สอดคล้องกัน คือ มีความเมตตา กรุณา ช่วยเหลือผู้อื่น มีความอดทนและเสียสละ มีความรู้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ดี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF เป็นแบบทดสอบแบบรายงานตนเอง (self report questionnaire) ซึ่งสร้างขึ้นโดย เรย์มอนด์ บี. แคทเทล (Raymond B. Cattell) เชื่อว่า การที่จะเข้าใจบุคลิกภาพของคน ๆ หนึ่ง จำเป็นต้องทำความเข้าใจโครงสร้างพื้นฐานของบุคลิกภาพ ซึ่งแคทเทลเน้นถึงอุปนิสัย โดยแบ่งอุปนิสัยพื้นผิวและอุปนิสัยคั่นตอ โดยให้ความสำคัญกับอุปนิสัยคั่นตอว่ามีส่วนผลักดันให้คนแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ออกมา ซึ่งจะแสดงให้เห็นเป็นอุปนิสัยพื้นผิวออกมาหลาย ๆ อย่าง และจากการศึกษาโครงสร้างบุคลิกภาพ โดยใช้วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ แคทเทลพบอุปนิสัยอันเป็นรากฐานหลายชนิด และนำมาจัดเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของบุคคลเพียง 16 ลักษณะ ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 16 ลักษณะนี้ ได้นำมาสร้างเป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

การพัฒนาแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (แคทเทล 1946 : 1957)

แคทเทล (Cattell) ได้นำคำคุณศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึก การแสดงออกและบุคลิกภาพจำนวน 4,000 คำ ซึ่งอัลพอร์ทและอดเบิร์ต (Allport and Odbert. 1936) เป็นผู้รวบรวมไว้ มาจัดเป็นกลุ่มคำคุณศัพท์ที่มีความหมายคล้ายคลึงกันได้ทั้งหมด 180 กลุ่ม จากนั้นใช้วิธีการหาค่าสหสัมพันธ์ (correlation) เหลือกลุ่มคำ 45 กลุ่ม และได้วิเคราะห์ต่อมาจนเหลือองค์ประกอบ A ถึง O ซึ่งองค์ประกอบที่พบนี้ จัดเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของบุคลิกภาพ (Primary Source Traits of Personality) (ประทุม อาชวอำรุง และคณะ. 2519 : 451) ต่อมาแคทเทลได้ตัดองค์ประกอบบางตัวที่ไม่เหมาะสมออกไป และเพิ่มองค์ประกอบ Q_1 , Q_2 , Q_3 และ Q_4 ซึ่งองค์ประกอบเหล่านี้ ไม่ได้เกิดจากการวิเคราะห์ทางด้านภาษา แต่เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญในชีวิตประจำวัน ดังนั้น แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF จึงมีองค์ประกอบทั้งหมด 16 องค์ประกอบ มีข้อคำถามทั้งหมด 187 ข้อ

ความตรงของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (Validity)

แคลเทิล ได้กล่าวถึงความตรงของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ไว้ในคู่มือของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ปี 1970) ว่าแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF มีความตรงตามโครงสร้าง (construct validity) และตรงตามเกณฑ์สัมพัทธ์ (criterion related validity)

ส่วนในประเทศไทยนั้น ประภา เชื้อภักดี (2526) ได้นำแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF มาเรียบเรียงเป็นภาษาไทยโดยให้คำถามแต่ละข้อนี้มีความหมายตรงกับความหมายเดิมให้มากที่สุด และในปี พ.ศ. 2533 คณะนักจิตวิทยาสังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข ได้นำมาปรับปรุงและเรียบเรียงข้อคำถามต่าง ๆ ให้เหมาะสมและมีความตรงมากขึ้น ซึ่งฉบับนี้เป็นฉบับที่มีการใช้อย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

ความเที่ยงของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (Reliability)

ในต่างประเทศได้มีการศึกษาความเที่ยงของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ทั้งฟอร์ม A และ B ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.70 (Oscar Krisen Burose, 1987 : 69 - 91)

จาก The Manual for the 16 PF (1972) ได้รับรายงานค่าความเที่ยง ซึ่งหาโดยวิธี test - retest ได้ค่าความเที่ยง 0.58 - 0.83 (John P. Graham, 1987 : 250 - 257)

สำหรับในประเทศไทย ประภา เชื้อภักดี (2526) ได้ศึกษาความเที่ยงของแบบทดสอบ 16 PF โดยใช้วิธีทดสอบซ้ำ (test - retest) กับพยาบาลโรงพยาบาลรามารับดี ที่เริ่มปฏิบัติงานพยาบาลในระหว่างปี พ.ศ. 2521 ถึง พ.ศ. 2524 จำนวน 30 คน ได้ค่าความเที่ยงขององค์ประกอบบุคลิกภาพทั้ง 16 ด้าน ดังนี้

1. องค์ประกอบ A = 0.88
2. องค์ประกอบ B = 0.68
3. องค์ประกอบ C = 0.69
4. องค์ประกอบ E = 0.80
5. องค์ประกอบ F = 0.65
6. องค์ประกอบ G = 0.81
7. องค์ประกอบ H = 0.88
8. องค์ประกอบ I = 0.64

9. องค์ประกอบ L	=	0.98
10. องค์ประกอบ M	=	0.83
11. องค์ประกอบ N	=	0.65
12. องค์ประกอบ O	=	0.86
13. องค์ประกอบ Q_1	=	0.61
14. องค์ประกอบ Q_2	=	0.82
15. องค์ประกอบ Q_3	=	0.82
16. องค์ประกอบ Q_4	=	0.98

ลักษณะของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

คำชี้แจง

แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) ประกอบด้วยคำถามจำนวน 187 ข้อ แต่ละข้อเป็นคำถามเพื่อต้องการทราบความสนใจและความคิดเห็นของผู้ตอบ ดังนั้น คำถามส่วนใหญ่จึงไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของผู้ตอบเอง แต่ละคำถามจะมีคำตอบให้เลือก 3 คำตอบให้ผู้ตอบเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุดเพียงคำตอบเดียวจาก ก , ข , ค ดังเช่นตัวอย่าง

(0) ฉันชอบคนที่

- ก. เกือบตัว
- ข. อยู่ระหว่างข้อ ก กับ ค
- ค. เป็นมิตรกับคนง่าย

วิธีการตอบแบบทดสอบ

ในแบบทดสอบนี้จะมีฟอร์มมาตรฐาน โดยให้ทำเครื่องหมาย “ X “ ลงในช่องสี่เหลี่ยม

☐ หน้าข้อที่เลือก โดยคำนึงถึงหลัก 4 ประการ คือ

1. ตอบตามความเป็นจริง
2. ไม่ควรใช้เวลาในการตอบแต่ละข้อนานเกินไป พยายามตอบทันทีที่อ่านคำถามเสร็จคำถามบางข้ออาจสั้น หรือให้ข้อมูลน้อยเกินไป ก็ให้เลือกคำตอบที่ใกล้เคียงหรือตรงกับความคิดของผู้

ตอบให้มากที่สุด

3. ต้องตอบทุกข้อโดยไม่เว้นข้อหนึ่งข้อใด

4. ควรจะตอบข้อ ก หรือข้อ ค ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และตอบข้อ ข เมื่อคำตอบในข้อ ก และข้อ ค เป็นคำตอบที่เป็นไปไม่ได้จริง ๆ สำหรับผู้ตอบ

การตรวจให้คะแนน

แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF เป็นแบบทดสอบที่มีมาตรฐานในการตรวจให้คะแนน คือ ในแต่ละคำตอบจะมีคะแนน ซึ่งได้กำหนดไว้ว่าคำถามข้อไหนต้องการวัดบุคลิกภาพด้านใด ตอบข้อใดได้คะแนนเท่าไร ซึ่งแต่ละข้อจะมีคะแนน 0 , 1 , 2 ยกเว้นคำถามในองค์ประกอบ B ที่มีคะแนนเท่ากับ 0 , 1 นอกจากนี้ ยังมีมาตราที่วัดความตั้งใจของการตอบ ซึ่ง แคทเทิล ได้สร้างไว้ 3 มาตรา คือ

1. การตอบเพื่อให้ตนเองมีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ (fake good) ซึ่งมีจำนวนข้อที่ใช้วัด 14 ข้อ จากจำนวนข้อสอบ 187 ข้อ แต่ละข้อมีค่าคะแนนเท่ากับ 1 โดยถือเกณฑ์คะแนนที่ได้ คือ ถ้าผู้ตอบได้คะแนน fake good ตั้งแต่ 6 ขึ้นไปเป็นที่น่าสงสัยว่าผู้ตอบสร้างตอบให้ตนเองดี

2. การตอบเพื่อให้ตนเองมีบุคลิกภาพที่ไม่เป็นที่พึงประสงค์ (fake bad) มีจำนวนข้อที่ใช้วัด 15 ข้อ แต่ละข้อมีค่าคะแนนเท่ากับ 1 ผู้ตอบที่ได้คะแนนตั้งแต่ 6 ขึ้นไป เป็นที่น่าสงสัยว่า ผู้ตอบสร้างตอบให้ตนเองไม่ดี

ถ้าได้คะแนนตั้งแต่ 12 ขึ้นไปใน fake good หรือ fake bad แสดงถึงผู้ตอบพยายามที่จะเสแสร้ง (conscious attempt to fake)

3. การเดาสุ่ม (random answering) มีจำนวนข้อที่ใช้วัด 31 ข้อ ถ้าได้คะแนนดิบตั้งแต่ 5 ขึ้นไป ให้สงสัยว่าผู้ตอบเดาสุ่ม แต่ถ้าได้คะแนนดิบตั้งแต่ 12 ขึ้นไป แสดงว่าผู้ตอบ ตอบเดาสุ่มอย่างแน่นอน แต่อย่างไรก็ตามอาจจะเป็นไปได้ว่าผู้ตอบไม่เข้าใจคำแนะนำในการแบบทดสอบ

การแปลผล

1. พิจารณาจากคะแนนมาตรฐาน (standard ten score) ซึ่งได้มาจากการนำคะแนนที่ได้มา plot ลงใน profile ซึ่งจะมีคะแนนตั้งแต่ 1 - 10 คือ

- ผู้ได้คะแนนมาตรฐานที่ 5 หรือ 6 (sten score ที่ 5 หรือ 6) เป็นคะแนนเฉลี่ย (average) หมายถึง มีองค์ประกอบบุคลิกภาพในองค์ประกอบนั้นเหมือนคนส่วนใหญ่

- ผู้ได้คะแนนมาตรฐานที่ 4 หรือ 7 (sten score ที่ 4 หรือ 7) เป็นคะแนนที่เบี่ยงเบนเล็กน้อย (slightly deviant) หมายถึง มีองค์ประกอบบุคลิกภาพในองค์ประกอบนั้นที่มีแนวโน้มไปทางใดทางหนึ่งเพียงเล็กน้อย

- ผู้ได้คะแนนมาตรฐานที่ 2, 3, 8, 9 (sten score ที่ 2, 3, 8, 9) เป็นคะแนนเบี่ยงเบนจากปกติค่อนข้างมาก (strongly deviant) หมายถึง องค์ประกอบบุคลิกภาพที่มีแนวโน้มไปทางใดทางหนึ่งค่อนข้างมาก

- ผู้ได้คะแนนมาตรฐานที่ 1 หรือ 10 (sten score ที่ 1 หรือ 10) เป็นคะแนนที่เบี่ยงเบนจากปกติมากที่สุด (extreme deviant) หมายถึง มีองค์ประกอบบุคลิกภาพที่เป็นไปในทางใดทางหนึ่งของแต่ละข้ออย่างสุดขีด

2. พิจารณาจากความหมายของแต่ละองค์ประกอบ ซึ่งหมายถึง องค์ประกอบ ทั้งที่เป็น primary factors และ second - order factors

การแปลความหมาย จากองค์ประกอบบุคลิกภาพในแต่ละด้าน คือ ถ้าคะแนนไปตกอยู่ใกล้ลักษณะองค์ประกอบบุคลิกภาพใด บุคคลนั้นมีแนวโน้มที่มีลักษณะแบบนั้น ซึ่งลักษณะพวกนั้นจะเป็นลักษณะนิสสัยต้นตอ (source traits) ซึ่งมีทั้งหมด 16 ด้าน เช่น ถ้าได้คะแนน A สูง มีแนวโน้มว่าจะเป็นคนชอบสังคม ถ้าได้ A ต่ำ มีแนวโน้มจะเป็นคนเก็บตัว ซึ่งลักษณะพวกนี้จะเป็นองค์ประกอบพื้นฐาน (primary factors)

ในขณะเดียวกัน แคทเทิล ก็ยังได้กล่าวถึงองค์ประกอบบุคลิกภาพอีกประเภทหนึ่ง คือ second - order factors ซึ่งจะช่วยให้ทราบว่าบุคคลนั้นมีแนวโน้มจะตอบสนองหรือแสดงพฤติกรรมอย่างไร เมื่อเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มากระตุ้น

ดังนั้น ในการแปลผลจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสองอย่างนี้ร่วมกัน เพื่อให้สามารถอธิบายบุคลิกภาพโดยรวมของคนคนนั้นได้

✓ องค์ประกอบบุคลิกภาพที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน (Second - Order Factors) มีดังนี้

1. ความกล้าแสดงออก (extraversion) มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ A^+, F^+, H^+, Q_2^-
2. ความวิตกกังวล (anxiety) มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ $L^+, O^+, Q_4^-, C^-, Q_3^-$
3. จิตใจเข้มแข็ง (tough poise) มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ A^-, I^-, M^-
4. ความเป็นตัวของตัวเอง (independence) มีองค์ประกอบบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้อง คือ $E^+, L^+, M^+, Q_1^+, Q_2^+$
5. การควบคุมตน (control) มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ G^+, Q_3^+

6. การปรับตัว (adjustment) มืองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ $E^+, F^+, G^+, Q_1^+, H^-, I^-, O^-, Q_4^-$
7. การเป็นผู้นำ (leadership) มืองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ $B^+, C^+, E^+, F^+, G^+, H^+, N^+, Q_3^+, I^-, M^-, O^-, Q_4^-$
8. การมีความคิดสร้างสรรค์ (creativity) มืองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง คือ $B^+, E^+, H^+, I^+, M^+, Q_1^+, Q_2^+, A^-, F^-, N^-$

ตัวอย่างเช่น ในด้านการกล้าแสดงออก ถ้าผู้ตอบได้คะแนนทั้ง A, F, H สูง ซึ่งเป็นส่วนที่มีความสัมพันธ์กัน เสริมกัน จะถือว่าบุคคลนั้นมีความกล้าแสดงออก แต่ถ้าตอบได้คะแนนสูงเพียงข้อเดียว ยังสรุปไม่ได้ว่าบุคคลนั้นมีความกล้าแสดงออกจริง

จะเห็นได้ว่าแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF นั้น เป็นแบบทดสอบที่ดีมีความเป็นมาตรฐาน ตั้งแต่การสร้างแบบทดสอบ ในการแปลผลก็สามารถแปลได้หลายระดับตั้งแต่การแปลผลในขั้น primary factors ซึ่งจะได้ผลเป็นลักษณะอุปนิสัย (traits) ในด้านต่าง ๆ 16 ด้าน ว่าบุคคลนั้นมีอุปนิสัยเป็นอย่างไร จากนั้นนำผลมาวิเคราะห์ต่อใน second - order factors ซึ่งจะได้ประเภท (type) ของบุคลิกภาพของคนนั้น ซึ่งแบ่งเป็น 8 กลุ่มด้วยกัน เช่น ความกล้าแสดงออก ความวิตกกังวล ดังได้กล่าวไปแล้ว จากนั้นยังสามารถนำมาวิเคราะห์ต่อโดยนำคะแนนที่ได้จาก second - order factors มาจัดกลุ่มจะได้เป็น pattern ของบุคลิกภาพของบุคคลนั้น โดยการแสดงผลของแบบทดสอบ 16 PF นั้นเป็นการแสดงออกมาเป็น profile ซึ่งทำให้ผู้แปลผลสามารถทำนายบุคลิกภาพโดยรวม ตลอดจนแนวโน้มการเกิด surface trait ต่าง ๆ ได้ โดยไม่ต้องใช้การแทนค่าในสมการ ซึ่งได้เสนอไปแล้ว

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF

2.2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ในต่างประเทศ

บริดจ์วอเตอร์ (Bridgewater. 1984 : 3550) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบส่วนบุคคลที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการสอน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพต่าง ๆ 36 ชนิด พบว่า แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF เป็นแบบทดสอบที่เชื่อถือได้มากที่สุดในการตรวจสอบบุคลิกภาพของครู

เฮนซัม (Henjum. 1969 : 143 - 149) ทำการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพของนักศึกษาที่เรียน
วิชาครู ของมหาวิทยาลัยมินิโซตา จำนวน 78 คน ที่สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล 45 แห่ง
โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF พบว่า บุคลิกภาพของนักศึกษาวิชาครูมีความสัมพันธ์กับ
ความสำเร็จของนักเรียน คือ นักศึกษาวิชาครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์
มีสัมพันธภาพ ควบคุมตนเองได้สำหรับนักศึกษาวิชาครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีสติ
ปัญญาสูง และมีความกระตือรือร้น

แคทเทล (Cattell. 1957 : 39 อ้างอิงจาก ลัดดา แพทย์จิรัส. 2516 : 30) ได้อ้างถึงผลงาน
ของ แฮกเลย์ (Hedley) ที่ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนฝึกหัดครู 2 กลุ่ม คือ กลุ่มหนึ่งได้
รับการประเมินค่าสูง อีกกลุ่มหนึ่งได้รับการประเมินค่าต่ำ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ผล
ปรากฏว่า กลุ่มที่ได้รับการประเมินค่าสูงมีบุคลิกภาพในด้านมโนธรรม มีซูเปอร์อีโก้ เข้มแข็ง (G)
และด้านการควบคุมตนเอง ควบคุมอารมณ์ได้ (Q_3) สูง ส่วนกลุ่มที่ได้รับการประเมินค่าต่ำ มีองค์
ประกอบบุคลิกภาพด้านความเครียด ตรงไปตรงมา อ่อนไหวไม่มั่นคง

แคทเทล (Cattell. 1972 : 23) ทำการวิจัยบุคลิกภาพของวิศวกรสาขาวิศวกรรมเครื่องกล
โดยกลุ่มตัวอย่าง 20 คน ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF พบว่า วิศวกรมีสติปัญญาสูง (B^+) อารมณ์
มั่นคง (C^+) รักษาสิทธิของตน (E^+) ทำตัวตามสบายไร้แรงกระตือรือร้น (F^+) ค่อนข้างไว้ตัว (A^-)
มีความไว้วางใจ (L^-) นอกจากนี้ ในปีเดียวกัน แคทเทล (Cattell. 1972 : 29) ได้ทำการวิจัย
บุคลิกภาพของวิศวกรการบิน ซึ่งเป็นวิศวกรฝึกหัด ไม่ได้จบจากมหาวิทยาลัย จำนวน 145 คน โดยใช้
แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF พบว่า วิศวกรการบินมีอารมณ์มั่นคง (C^+) กล้าหาญ ชอบเสี่ยงภัย
(H^+) ปฏิบัติตามความเป็นจริง (M^-) เปิดเผย ตรงไปตรงมา (N^-) จิตใจสงบมั่นคง (O^-)

สตาร์ท (Start . 1968 : 14 - 20) ทำการศึกษานุคลิกภาพของครู จำนวน 38 คน ใน
โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในประเทศอังกฤษ โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม B)
และให้ครูใหญ่ประเมินความสามารถในการสอนของครูด้วย พบว่า ครูที่ได้รับการประเมินความ
สามารถจากครูใหญ่ว่ามีความสามารถในการสอนสูง จะมีลักษณะไว้ตัว (A^-) ชอบความสะดวกสบาย
(G^-) อนุรักษ์นิยม (Q_1^-) พึ่งกลุ่ม (Q_2^-) มีความไว้วางใจ (L^-) จริงใจเปิดเผย (N^-) ส่วนครูที่ได้
รับการประเมินความสามารถในการสอนต่ำ จะมีลักษณะมีความเชื่อมั่นในตนเอง จิตใจเข้มแข็ง (I^-)
มีอารมณ์มั่นคง (C^+) คล่องแคล่ว (N^+) ชอบการทดลอง (Q_1^+) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นตัวของ
ตัวเอง (independence) ตรงข้ามกับครูที่ได้รับการประเมินความสามารถในการสอนสูง จะมีลักษณะ
พึ่งพิง (dependence)

โซโลแมน (Soloman, 1967 : 140) ทำการศึกษานุคลิกภาพและเจตคติของนักเรียน ครู ซึ่งสัมพันธ์กับความสำเร็จในการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอน กลุ่มตัวอย่างทั้งชายและหญิง 155 คน ที่กำลังศึกษาอยู่ในรัฐออร์เคเชียร์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF , Oliver's Survey of opinion about education, Eysenck's Mondel Personality Inventory Objective Test Battery พบว่า ครูที่ประสบความสำเร็จต้องมีลักษณะ ดังนี้

1. มีความมั่นคงทางอารมณ์ แม้จะต้องอยู่กับความวุ่นวายของเด็กเป็นประจำ
2. มีบุคลิกภาพแบบแสดงตน
3. มีความสามารถทางสังคม คล่องแคล่ว
4. มีความร่าเริงแจ่มใส

ปัม (Pum, 1972 : 56 - 59) ทำการศึกษานุคลิกภาพของครูทั้งชายและหญิงที่สอนวิชา ศิลปะ และครูที่สอนชั้นประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยบอสตัน จำนวน 312 คน โดยใช้แบบ ทดสอบMTAI (Minnesota Teacher Attitude Inventory) แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF และ S - V (Study of value) พบว่า นักศึกษาครูทั้งชายและหญิงที่เรียนวิชาการสอนศิลปะมีบุคลิกภาพค่อนข้างไปใน ทางสร้างจินตนาการ (M^+) จิตใจอ่อนโยน (I^+) เป็นนักทดลองและมีความเป็นเสรีนิยม (Q_1^+) จิตใจ สงบ มั่นคง (O^-) นักศึกษาทั้งชายและหญิงที่เรียนวิชาการสอนชั้นประถมศึกษา มีบุคลิกภาพที่ไม่ทำ ตามกฎ ชอบตามใจตนเอง (G^-) มีความวิตกกังวล (O^+) และเครียด (Q_4^+)

2.2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF ในประเทศไทย

สุจิตรา เหลืองรังสรรค์ (2516 : 169 - 173) ทำการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครู และนักธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่สอนในสังกัดกรมการฝึกหัดครู 55 คน และนักธุรกิจ 55 คน โดย ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม B) และแบบทดสอบความเกรงใจของ วีรยุทธ วิเชียรโชติ พบว่า นักธุรกิจจะมีลักษณะชอบออกสังคม มีความอบอุ่นเป็นกันเอง (A^+) ร่าเริง ทำตนตามสบาย (F^+) มีอารมณ์มั่นคง (C^+) กล้าหาญชอบเสี่ยงภัย (H^+) และมีความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น (N^+) มากกว่าครู ซึ่งครูจะมีจิตใจเข้มแข็ง (I^-) มีลักษณะพึ่งกลุ่ม (Q_2^-) มีอารมณ์ ผ่อนคลาย (Q_4^-) มากกว่านักธุรกิจ

อบอวล หกสุวรรณ (2516 : 28) ทำการศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับแพทย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์วิทยาลัยการศึกษา 3 แห่งในกรุงเทพ จำนวน 56 คน และแพทย์ประจำโรง พยาบาล 6 แห่งในกรุงเทพ จำนวน 66 คน โดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม B) และ

แบบทดสอบความเกรงใจของ วีรยุทธ วิเชียรโชติพบว่า ครูมีลักษณะการสร้างจินตนาการ (M^+) สูงกว่าแพทย์ และแพทย์มีคะแนนด้านความคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น (N^+) มากกว่าครู ส่วนลักษณะอื่น ๆ จะอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ย

ประภา เชื้อภักดี (2526 : 80 - 81) ทำการศึกษานุคลิกภาพของพยาบาลศิริราชโดยใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) กลุ่มตัวอย่าง เป็นพยาบาลโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 180 คน พบว่า ลักษณะบุคลิกภาพส่วนใหญ่จะเป็นคนจริงจัง (F^+) มีมารยาทคล่องแคล่วในการติดต่อกับผู้อื่น (N^+) ช่างสงสัย (L^+) ชอบทดลอง (Q_1^+)

ประภา เชื้อภักดี (2526 : ก) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบุคลิกภาพกับผลการปฏิบัติงานของพยาบาลศิริราช กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ พยาบาลประจำการของโรงพยาบาลศิริราช จำนวน 180 คน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) ผลการศึกษาเกี่ยวกับบุคลิกภาพ พบว่า ลักษณะบุคลิกภาพของพยาบาลโดยส่วนใหญ่ค่อนข้างจะรอบคอบ ปรับตัวเก่งและมีแนวโน้มที่จะมีลักษณะไว้วางใจง่าย อารมณ์อ่อนไหว ถ่อมตน มีจิตใจเข้มแข็ง ช่างสงสัย เป็นนักคิดนักทดลอง

ลัดดา แพทย์จรัส (2516 : 176 - 181) ได้ศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา กับนักเรียนนายร้อยตำรวจ เพื่อเปรียบเทียบบุคลิกภาพ 16 ด้าน และความเกรงใจ โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตปีที่ 4 วิทยาลัยวิชาการศึกษาในส่วนกลางและนักเรียนนายร้อยตำรวจปีที่ 4 โรงเรียนนายร้อยตำรวจ กลุ่มละ 30 คน ใช้แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF และแบบทดสอบความเกรงใจของ วีรยุทธ วิเชียรโชติ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีองค์ประกอบบุคลิกภาพ B คือ สถิติปัญญาสูงกว่านิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา กลุ่มที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ และมีสถิติปัญญาตลอดจนความเกรงใจสูงกว่านักเรียน นายร้อยตำรวจ ส่วนนักเรียนนายร้อยตำรวจมีองค์ประกอบบุคลิกภาพ A คือการเข้าสังคมสูงกว่านิสิตวิทยาลัยวิชาการศึกษา

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเพศ

กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุล และคณะ (2527 : 234) ได้ทำการศึกษาอัตมโนทัศน์ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมหิดล ผลการวิจัยพบว่า ด้านเอกลักษณ์ในตนระหว่างเพศชายและเพศหญิงมีเอกลักษณ์ในตนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปราชญ์บัณฑิต กัณหา (2515 : 186 - 187) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมตอบสนองระหว่างบุคคล ความเกรงใจ และการปรับตัวของนักเรียนชั้น ม.ศ.3 กลุ่มตัวอย่างในกรุงเทพมหานครและต่างจังหวัด จำนวน 200 คน ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างในต่างจังหวัดที่เป็นชายปรับตัวได้ดีกว่าหญิง

แมนกัสและวูดเวิร์ด (Oberteuffer. 1954 : 292 ; Citing Mangus and Woodward . 1949 : 154) ศึกษาเรื่องธรรมชาติของจิตใจและภาวะทางอารมณ์ โดยใช้ California Mental Health Analysis แสดงให้เห็นว่าเด็กชายมีความแตกต่างจากเด็กหญิงในด้านความคงที่ทางอารมณ์

คาเพลน (Kaplan. 1959 : 293) ได้กล่าวว่า เด็กหญิงมีปัญหาความคับข้องใจและการปรับตัวมากกว่าเด็กชาย เนื่องจากเด็กหญิงได้รับการปกป้องมา มีอิสระน้อยกว่า ต้องการทำตามความต้องการของพ่อแม่อย่างใกล้ชิด และนอกจากนี้ยังมีความขัดแย้งอยู่ภายในมาก ขี้อาย และเก็บกดความวิตกกังวลและความก้าวร้าวไว้ จึงทำให้เกิดความคับข้องใจได้ ส่วนเด็กชายมีอิสระในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ หรือแสดงออกทางอารมณ์ได้มากกว่าและแสดงความก้าวร้าวออกมาได้มากกว่า

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชั้นปี

ผ่องศรี ศรีมรกต และคณะ (2533 : 133) ได้ศึกษาระดับความวิตกกังวลและภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 มีความวิตกกังวลสูงกว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 และภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ดีกว่าภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมิธ (Smith . 1968) ได้สำรวจบุคลิกภาพของนักศึกษาพยาบาลปีที่ 1 ในขณะที่เริ่มเข้าศึกษาวิชาพยาบาล จำนวน 540 คน จากโรงเรียนพยาบาล 10 แห่ง ซึ่งสภาการพยาบาลแห่งชาติได้รับรองคุณภาพแล้ว โดยใช้แบบสำรวจ EPPS กับแบบสำรวจ AVL (Allport - Vernon - Lindzey) ผลปรากฏว่านักศึกษาเหล่านี้เป็นผู้มีจิตใจอ่อนโยน ถ่อมตน คล้อยตาม ซึ่งลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้ สมิธอ้างว่าเป็นลักษณะที่เหมาะสมและง่ายในการอบรมให้เป็นพยาบาลที่มีบทบาทที่เหมาะสมได้ดี

เบเลย์ และคณะ (Bailey and other. 1969 : 320) ได้ศึกษาบุคลิกลักษณะของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 ของ University of California School of Nursing และ San Francisco Medical Center จำนวน 241 คน ด้วยแบบสำรวจบุคลิกภาพ EPPS ผลที่ได้เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับ norm ของ Edwards พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความต้องการต่างกับเกณฑ์ปกติ 8 ด้าน คือ มีความต้องการสูง

กว่าในด้านความต้องการช่วยเหลือผู้อื่น การขอความช่วยเหลือ การยกย่องผู้อื่น การแสดงออก และการก้าวร้าวหรือรุกรานผู้อื่น

บุญสนอง ไกรเนตร (2515 : 101 - 105) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบคุณลักษณะ บุคลิกภาพของครูและพยาบาลด้วยแบบสำรวจบุคลิกภาพ EPPS ศึกษากลุ่มตัวอย่างนักศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร ชั้นปีที่ 4 จำนวน 100 คน กับนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัย พยาบาล โรงพยาบาลหญิง และวิทยาลัยพยาบาลสหประชาชาติไทย แห่งละ 50 คน ผลปรากฏว่าพยาบาล มีความต้องการด้านความเป็นระเบียบ ความอดทน ตั้งใจจริงและขอความช่วยเหลือสูงกว่าครู แต่ครู มีความต้องการพึ่งตนเองและการคบเพื่อนต่างเพศสูงกว่าพยาบาล

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับการศึกษาของบิดามารดา

สุพัตรา ดันดีลีปีกร (2524 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความ สัมพันธ์ต่อการเลือกวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียนพยาบาล ในโรงเรียนพยาบาล สังกัดกระทรวง กลาโหม โดยเก็บข้อมูลจากนักเรียนพยาบาลในโรงเรียนผดุงครรภ์และอนามัย กองทัพบก โรงเรียน ผดุงครรภ์และอนามัยกองการศึกษา กองทัพเรือ โรงเรียนพยาบาลกองทัพอากาศ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนพยาบาลในโรงเรียนพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 ในด้านรายได้ ระดับการศึกษาของบิดา มารดา การชักชวนของเพื่อน ชศ.สัญญา บัตรและสิทธิของนักเรียนพยาบาล ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการเลือกวิชาชีพการพยาบาลของนักเรียน พยาบาล ในโรงเรียนพยาบาล สังกัดกระทรวงกลาโหม

ชอ (Shaw . 1982 : 369370A อ้างอิงมาจาก เกษร จี๋มปิ่น. 2 : 27) ได้ทำการศึกษา อิทธิพลของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวที่มีผลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ระดับเกรด 11 และ 12 โดยแบ่งเป็นปัจจัยย่อยคือ สถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจ ลักษณะอาชีพ ของผู้ปกครอง ระดับการศึกษาที่ผู้ปกครองได้รับ ความกลมเกลียวในครอบครัว ปริมาณการให้อิสระ แก่เด็กของผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมทางวัฒนธรรม และความเคลื่อนไหวทางสังคมของผู้ปกครอง พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวมีอิทธิพลต่อวุฒิภาวะทางอาชีพและเป็นปัจจัยที่เป็นตัวพยากรณ์ ของวุฒิภาวะทางอาชีพ

3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

อำภา กันทะเบ็ง และ ทศนีย์ ปัญจะ (2524 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องปัจจัยที่สัมพันธ์กับเจตคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาและผดุงครรภ์ (ระดับต้น) ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยพื้นฐานในเรื่องภูมิฐานะเดิม คะแนนเฉลี่ยสะสม รายได้ของครอบครัว การมีชีวิตของบิดามารดา อาชีพบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา ต่างกัน มีเจตคติต่อวิชาชีพไม่แตกต่างกัน นักศึกษาพยาบาลและผดุงครรภ์ (ระดับต้น) ที่มีเหตุผลในการเลือกวิชาชีพพยาบาลและผดุงครรภ์ต่างกัน มีเจตคติต่อวิชาชีพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

โอคาซา และคณะ (Okasha and others, 1985 : 144 - 150) ได้ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนของนักศึกษาในมหาวิทยาลัย จำนวน 178 คน พบว่านักศึกษาที่มีปัญหาทางการเรียนมีความสัมพันธ์อย่างสูงกับสภาพเศรษฐกิจของสังคมที่ต่ำ มาจากครอบครัวที่อยู่กันอย่างหนาแน่น มีปัญหาครอบครัวเนื่องจากพ่อแม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน นอกจากนี้ยังพบว่า นักศึกษาที่มีความล้มเหลวทางการเรียน ยังมีเพื่อนน้อย โดยเฉพาะเพื่อนต่างเพศและไม่ค่อยมีกิจกรรมสันทนาการ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

แหล่งข้อมูลและกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น ชั้นปีที่ 1 และ ชั้นปีที่ 2 กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ ปีการศึกษา 2540 จำนวน 245 คน เป็นนักเรียน พยาบาลชาย 160 คน และนักเรียนพยาบาลหญิงจำนวน 85 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 แสดงจำนวนกลุ่มประชากรของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นตาม เพศและชั้นปี

ชั้นปี	ชาย	หญิง	รวม
1	84	47	133
2	76	38	112
รวม	160	85	245

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามส่วนบุคคล ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งใช้แบบทดสอบ 16 PF ซึ่งเป็นแบบทดสอบของ แคทเทล (Cattell) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปี การศึกษาของบิดามารดาและ
ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบทดสอบ 16 PF (The Sixteen Personality Factor Test) Form A ของ
แคทเทล (Cattell)

ตัวอย่าง

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย X ลงใน ☐ เพื่อแสดงข้อมูลของท่านตามความเป็นจริง

1. เพศ

☐ หญิง

☐ ชาย

2. ชั้นปีที่กำลังศึกษา

☐ ชั้นปีที่ 1

☐ ชั้นปีที่ 2

3. ระดับการศึกษาของบิดามารดา

☐ ต่ำ

☐ สูง

4. รายได้ภายในครอบครัว

☐ ต่ำ

☐ ปานกลาง

☐ สูง

ตอนที่ 2 เป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (The Sixteen Personality Factor Test)

Form A ของ Cattell

คำชี้แจงเกี่ยวกับการทำแบบทดสอบ

วิธีทำ

คำถามในแบบทดสอบฉบับนี้เป็นคำถามเพื่อความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติ และความสนใจ
ของท่าน คำตอบเหล่านี้ไม่มีคำตอบใดถูกหรือผิด เพราะทุกคนมีความคิดเป็นของตนเอง ดังนั้นโปรด

ตอบคำถามตามที่ท่านเห็นว่าจริงสำหรับท่าน

ในแต่ละคำถามมีคำตอบอยู่ 3 คำตอบ โปรดเลือกคำตอบที่ท่านต้องการตอบเพียงคำตอบเดียวจากข้อ ก ข และ ค ที่กำหนดให้แล้วกากบาทลงในช่องสี่เหลี่ยมใต้ตัวอักษรที่ท่านเลือกในกระดาษคำตอบ เช่น

1. ฉันเข้าใจคำชี้แจงในการทำข้อสอบอย่างแจ่มแจ้ง

ก. ใช่

ข. ไม่แน่ใจ

ค. ไม่ใช่

2. ฉันเต็มใจที่จะตอบคำถามแต่ละข้อตามความเป็นจริงอย่างจริงใจที่สุดเท่าที่จะทำได้

ก. ใช่

ข. ไม่แน่ใจ

ค. ไม่ใช่

วิธีตอบแบบทดสอบ

กลุ่มประชากร ตอบโดยเลือกคำตอบที่ตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุด เพียงคำตอบเดียว จากที่กำหนดให้ 3 ข้อ แล้วกากบาทลงในช่องสี่เหลี่ยมเล็กในกระดาษคำตอบที่แนบไปพร้อมกับแบบทดสอบ

แบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (The Sixteen Personality Factor Test) Form A ซึ่งเรย์มอนด์ บี. แอทเทล (Ramond B. Cattell) เป็นผู้สร้างขึ้นตามทฤษฎีองค์ประกอบ (Factor Theory) ซึ่งแบ่งองค์ประกอบบุคลิกภาพออกเป็น 16 องค์ประกอบ โดยใช้กับบุคคลที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป (Karson and O'Dall. 1976 : 25-29) และ ดร. พชรวิทย์ กำเนิดเพ็ชร อาจารย์ภาควิชาการศึกษาพิเศษ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทย ให้ตรงกับความหมายเดิมของแต่ละคำถามมากที่สุด โดยข้อคำถามที่กล่าวถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอเมริกัน ได้ปรับปรุงให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมของไทย โดยให้มีลักษณะทำนองเดียวกัน แบบทดสอบ 16 PF (The Sixteen Personality Factor Test) Form A นี้มีข้อคำถามเป็นสถานการณ์ต่างๆ จำนวนทั้งหมด 187 ข้อ แบ่งออกเป็นองค์ประกอบลักษณะนิสัย 16 องค์ประกอบ โดยใช้สัญลักษณ์และจำนวนข้อในแต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

2.1 องค์ประกอบ A : การเข้าสังคม	จำนวน	10	ข้อ
2.2 องค์ประกอบ B : สถิติปัญญา	จำนวน	13	ข้อ
2.3 องค์ประกอบ C : ความมั่นคงทางอารมณ์	จำนวน	13	ข้อ
2.4 องค์ประกอบ E : การกล้าแสดงออก	จำนวน	13	ข้อ
2.5 องค์ประกอบ F : ความร่าเริง	จำนวน	13	ข้อ
2.6 องค์ประกอบ G : มโนธรรม	จำนวน	10	ข้อ
2.7 องค์ประกอบ H : การกล้าเผชิญ	จำนวน	13	ข้อ
2.8 องค์ประกอบ I : จิตใจอ่อนโยน	จำนวน	10	ข้อ
2.9 องค์ประกอบ L : ความหวาดระแวง	จำนวน	10	ข้อ
2.10 องค์ประกอบ M : การจินตนาการ	จำนวน	13	ข้อ
2.11 องค์ประกอบ N : การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น	จำนวน	10	ข้อ
2.12 องค์ประกอบ O : ความวิตกกังวล	จำนวน	13	ข้อ
2.13 องค์ประกอบ Q ₁ : ความอิสระเสรี	จำนวน	10	ข้อ
2.14 องค์ประกอบ Q ₂ : การพึ่งตนเอง	จำนวน	10	ข้อ
2.15 องค์ประกอบ Q ₃ : การควบคุมอารมณ์	จำนวน	10	ข้อ
2.16 องค์ประกอบ Q ₄ : ความเครียด	จำนวน	13	ข้อ
รวมทั้งสิ้น		184	ข้อ

ส่วนคำถามอีก 3 ข้อ คือ ข้อ 1, 2 และ 187 เป็นคำถามที่ไม่อยู่ในองค์ประกอบใด เพราะเป็นคำถามที่ขำให้ผู้ตอบแน่ใจว่าเข้าใจวิธีการทดสอบดีแล้ว

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยนำแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF Form A ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการทดสอบซ้ำ (Test - Retest Reliability) กับนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น จำนวน 30 คน ในระยะเวลาห่างกัน 2 สัปดาห์ ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือดังแสดงไว้ในภาคผนวก

ตรวจสอบเครื่องมือ

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับแบบทดสอบ และลักษณะบุคลิกภาพความต้องการพยาบาลของสถานศึกษา จาก ตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบในแต่ละองค์ประกอบมีค่าอยู่ระหว่าง .72 - .91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงผู้บริหารวิทยาลัยของกลุ่มประชากรเพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการตอบแบบทดสอบ โดยผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปทดสอบกับกลุ่มประชากรด้วยตนเองจำนวน 245 ฉบับ และเก็บรวบรวมคืน 245 ฉบับ ตรวจสอบความสมบูรณ์ พบว่าสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100

การตรวจให้คะแนน

การให้คะแนนแต่ละข้อขององค์ประกอบ 15 องค์ประกอบ ยกเว้น องค์ประกอบ B จะให้คะแนนสูงสุด 2 คะแนน สำหรับคำตอบแรก (ก) หรือคำตอบสุดท้าย (ค) โดยที่ข้อกลางจะให้ 1 คะแนน ดังนั้นบางข้อจะเรียงลำดับเป็น 2, 1, 0 และบางข้ออาจเป็น 0, 1, 2

สำหรับองค์ประกอบ B (สติปัญญา) ให้คะแนนเพียง 1 และ 0 คือ ผู้ตอบถูกให้ 1 คะแนน ผู้ตอบผิดได้ 0 คะแนน

การแปลผล

เมื่อตรวจให้คะแนนพร้อมทั้งรวมคะแนนแต่ละองค์ประกอบแล้วจึงนำมาเปรียบเทียบกับค่าปกติ Sten Score ตามคู่มือการแปลผลตามค่าปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A)

ค่าปกติ หมายถึง ข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนของกลุ่มตัวอย่าง ที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม 16 PF (ฟอร์ม A) และเป็นคะแนนตัวแทนที่จะบอกระดับการสอบของผู้ตอบ ว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร เกณฑ์ปกติจะได้จากการปรับคะแนนที่ได้จากการตอบแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) ในแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพให้อยู่ในรูปของ

คะแนนมาตรฐาน ซึ่งเรียกว่า “sten score” โดยมีการกระจายเป็นเส้นโค้งปกติที่มีคะแนนตั้งแต่ 1 - 10 โดยมีความหมายดังนี้

- 1) Sten Score ที่ 5 หรือ 6 เป็นคะแนนปกติ
- 2) Sten Score ที่ 4 หรือ 7 เป็นคะแนนที่เบี่ยงเบนจากเดิมเล็กน้อย
- 3) Sten Score ที่ 2, 3, 8, 9 เป็นคะแนนที่เบี่ยงเบนจากปกติค่อนข้างมาก
- 4) Sten Score ที่ 1 หรือ 10 เป็นคะแนนที่เบี่ยงเบนจากปกติมากที่สุด

การจัดกระทำกับข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมแบบทดสอบแล้ว ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบทดสอบทุกฉบับ ปรากฏว่าแบบทดสอบมีความสมบูรณ์ 245 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
2. ตรวจสอบให้คะแนนตามน้ำหนักที่กำหนดไว้
3. กำหนดค่าเฉลี่ยรวมรายด้าน โดยใช้หลักเกณฑ์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบบุคลิกภาพระหว่างนักเรียนพยาบาลชายและนักเรียนพยาบาลหญิง โดยใช้ t - test
2. เปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 และนักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 2 โดยใช้ t - test
3. เปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลที่บิคมารดา มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยใช้ t-test
4. เปรียบเทียบบุคลิกภาพระหว่างนักเรียนพยาบาลที่มีบิดามารดา ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจแตกต่างกัน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One way Analysis of Variance)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการศึกษาครั้งนี้ ได้ใช้สถิติดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (ล้วน และ อังคณา สายยศ .2528 : 59)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้สูตร (ล้วน และ อังคณา สายยศ. 2528 : 60)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum X^2 - (\sum X)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ $S.D.$ แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
 $\sum X^2$ แทน ผลรวมของคะแนน แต่ละตัวยกกำลังสอง
 $(\sum X)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
 N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ

วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบโดยใช้สูตร สัมประสิทธิ์แอลฟา (α - coefficient) (ล้วน และ อังคณา สายยศ. 2528 : 171)

$$\alpha = \left(\frac{n}{n-1} \right) \left| 1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right|$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น ของแบบทดสอบ
	n	แทน	จำนวนข้อของแบบทดสอบ
	$\sum S_i^2$	แทน	ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนแบบทดสอบแต่ละข้อ
	S_i^2	แทน	ผลรวมของค่าความแปรปรวนของคะแนนรวมแบบทดสอบ

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 t - test ใช้ทดสอบสมมติฐานข้อ 2, 3 และ 4

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว (One way Analysis of Variance)

ใช้ทดสอบ สมมติฐานข้อ 5 ถ้าพบความแตกต่างให้ทดสอบเป็นรายคู่ โดยใช้การทดสอบของ เชฟเฟ (Scheffe')

ในการวิเคราะห์ทั้งหมดนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Science version 10)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ดังต่อไปนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียนพยาบาลระดับชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t - distribution
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F - distribution
SS	แทน	ผลบวกของคะแนนเบี่ยงเบนยกกำลังสอง (Sum of Square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean Square)
df	แทน	ระดับชั้นความเสรี (Degree of Freedom)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

1. การศึกษานุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับชั้น กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ
2. การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลในแต่ละองค์ประกอบ โดยจำแนกตามเพศ ชั้นปีการศึกษา การศึกษาของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับชั้น กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ ผู้วิจัยขอเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล 2 ตอน ดังนี้

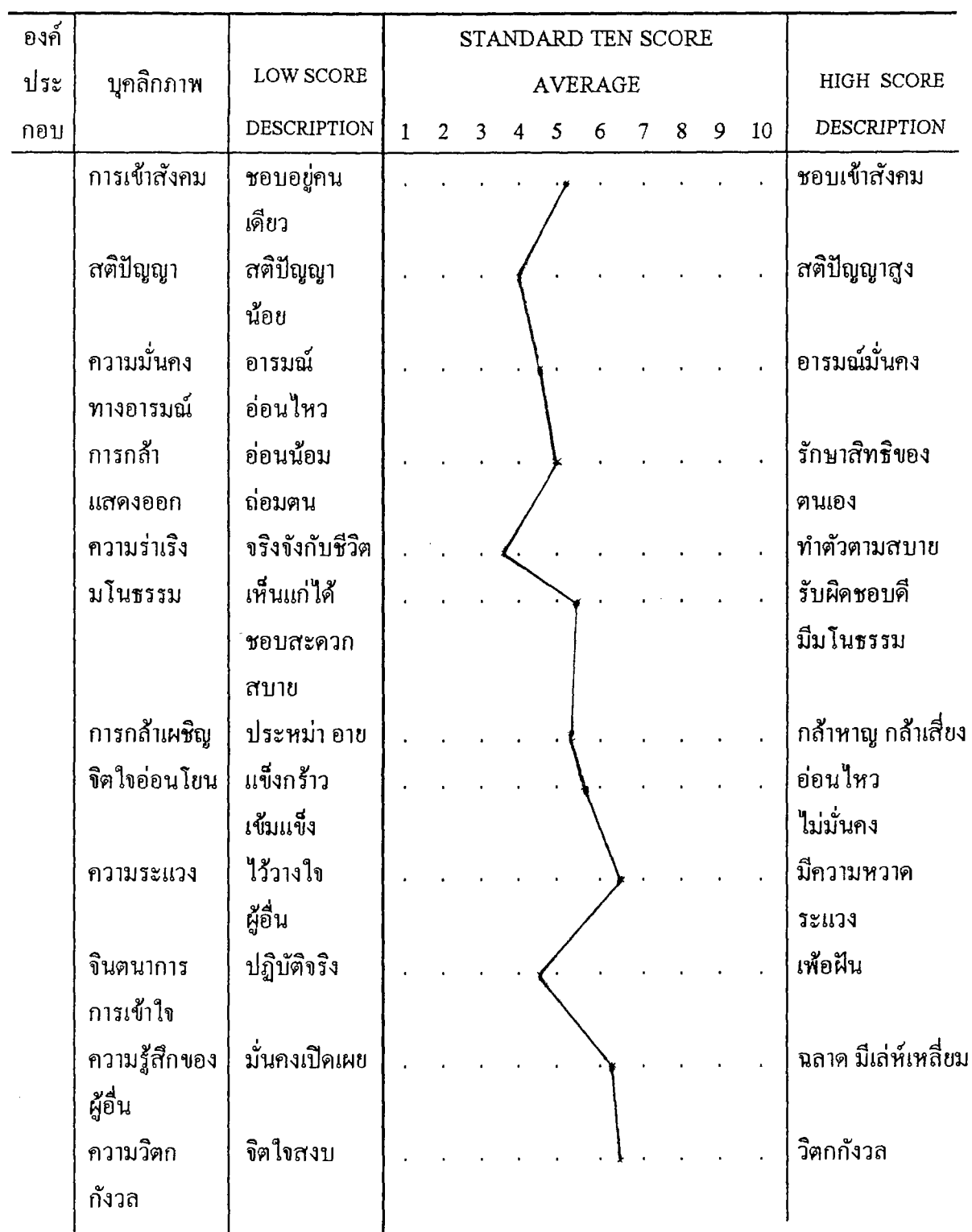
ตอนที่ 1 นุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับชั้น กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ

1.1 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพนักเรียน
พยาบาลศาสตร์ระดับต้น กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ ปรากฏดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพของ
นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ

องค์ประกอบ Factor	บุคลิกภาพ	นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ (N = 245)	
		ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
A	การเข้าสังคม	5.229	1.839
B	สติปัญญา	4.033	1.614
C	ความมั่นคงทางอารมณ์	4.612	1.716
E	การกล้าแสดงออก	5.061	1.426
F	ความร่าเริง	3.727	1.302
G	มโนธรรม	5.543	1.404
H	การกล้าเผชิญ	5.339	1.362
I	จิตใจอ่อนโยน	5.845	1.696
L	ความระแวดระวัง	6.576	1.882
M	การจินตนาการ	4.604	1.704
N	การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	6.286	1.946
O	ความวิตกกังวล	6.461	1.670
Q ₁	ความอิสระเสรี	6.269	1.457
Q ₂	การพึ่งตนเอง	6.180	1.727
Q ₃	การควบคุมอารมณ์	5.682	1.812
Q ₄	ความเครียด	5.939	1.334

1.2 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยของแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพนักเรียนพยาบาลศาสตร์
ระดับต้น กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ ปรากฏดังภาพประกอบ 1

องค์ประกอบ	บุคลิกภาพ	LOW SCORE DESCRIPTION	STANDARD TEN SCORE AVERAGE										HIGH SCORE DESCRIPTION
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Q ₁	ความอิสระเสรี	อนุรักษนิยม	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	คิดสร้างสรรค์ แนวทางใหม่
Q ₂	การพึ่งตนเอง	ชี้ดกลุ่ม	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	พึ่งตนเอง
Q ₃	การควบคุมอารมณ์	ไม่มีวินัย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ควบคุมตนเองได้
Q ₄	ความเครียด	รู้จักผ่อนคลาย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	เครียด

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น

จากตาราง 2 และภาพประกอบ 1 แสดงว่า

องค์ประกอบด้านการเข้าสังคม (A) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น มีลักษณะนิสัยชอบเข้าสังคม ปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ มีไมตรีจิต มีความอบอุ่นเป็นกันเอง ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น มีเมตตา กรุณา ซื่อสัตย์ และปรับตัวได้ดี อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 5.22$)

องค์ประกอบด้านสติปัญญา (B) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น มีสติปัญญาปานกลาง ฉลาดรอบคอบ มีวิจารณญาณในการแก้ไขปัญหาและมีความบากบั่นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 4.03$)

องค์ประกอบด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น มีความมั่นคงทางอารมณ์น้อย คือ เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ต่ำ อารมณ์ไม่มั่นคง วิตกกังวล เปลี่ยนแปลงง่ายและหงุดหงิด โดยในทุกอารมณ์มีความเบี่ยงเบนไปเล็กน้อย ($\bar{X} = 4.61$)

องค์ประกอบด้านการกล้าแสดงออก (E) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น มีสติปัญญา มีนิสัยกล้าแสดงออก เชื่อมมั่นในตัวเอง เป็นตัวของตัวเอง ($\bar{X} = 5.06$)

องค์ประกอบด้านความร่าเริง (F) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น มีลักษณะนิสัยจริงจัง ระมัดระวัง เฝือขริบ ไม่ช่างพูด กรุ่นคิด และจริงจังต่อชีวิต โดยถือว่ายังมีความเบี่ยงเบนอยู่เล็กน้อย ($\bar{X} = 3.72$)

องค์ประกอบด้านมโนธรรม (G) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น เป็นผู้ที่มีมโนธรรม มีความรับผิดชอบ มีความรอบคอบ มีจรรยาบรรณ และสามารถรักษาความลับได้ ซึ่งนับได้ว่ามีมโนธรรมระดับปานกลาง ($\bar{X} = 5.54$)

องค์ประกอบด้านการกล้าเผชิญ (H) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น มีลักษณะนิสัย กล้าเสี่ยง กล้าเผชิญ ชอบพบปะผู้อื่น เป็นมิตรกับผู้อื่น ชอบอยู่เป็นกลุ่ม มีความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าเผชิญในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 5.33$)

องค์ประกอบด้านจิตใจอ่อนโยน (I) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น มีจิตใจ อ่อนโยน อ่อนไหวง่าย ไม่อดทน ชอบฟังผู้อื่น และชอบเรียกร้อง จึงถือได้ว่ามีจิตใจอ่อนโยนในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 5.84$)

องค์ประกอบด้านความระแวง (L) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น เป็นผู้มีความระแวงค่อนข้างสูง ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ระมัดระวัง ไม่เชื่อใครง่าย ถือความคิดของตนเองเป็นสำคัญ ข้างสงสัยและอิจฉาผู้อื่น จากผลที่ปรากฏด้านความหวาดระแวงนั้นคงอยู่ในระดับปานกลางเท่านั้น ($\bar{X} = 6.57$)

องค์ประกอบด้านการจินตนาการ (M) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น เป็นผู้ที่ปฏิบัติ อยู่ในกฎเกณฑ์ ไม่ช่างคิดฝัน มีความเบี่ยงเบนไปเพียงเล็กน้อย ($\bar{X} = 4.60$)

องค์ประกอบด้านการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น เป็นผู้ที่สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้สูง ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทนสมัย ทนคน รู้เท่าทันเหตุการณ์ปรับตัวได้ดี ซึ่งด้านนี้นับว่ามีความเบี่ยงเบนไปเพียงเล็กน้อย ($\bar{X} = 6.28$)

องค์ประกอบด้านความวิตกกังวล (O) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น เป็นผู้ที่มีลักษณะหวาดกลัว ตื่นเต้น วิตกกังวลใจง่าย มีความรู้สึกไม่ปลอดภัยและท้อแท้ใจ จากที่กล่าวมาถือว่า มีบุคลิกภาพความวิตกกังวลอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 6.46$)

องค์ประกอบด้านความอิสระเสรี (Q₁) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น เป็นผู้ชอบความอิสระเสรี ชอบทดลอง ข่างวิเคราะห์วิจารณ์ สนใจการใช้สติปัญญา เป็นนักปฏิบัติ มีอิสระในการคิด หัวรั้นหัวดื้อ และมีความเป็นตัวของตัวเอง ถือได้ว่าด้านความมีอิสระเสรีนั้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 6.26$)

องค์ประกอบด้านการพึ่งตนเอง (Q₂) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น มีนิสัยด้านการพึ่งตนเองในลักษณะพึ่งกลุ่ม ชอบทำงานกับผู้อื่น เป็นผู้ตามที่ดี เคารพในความคิดของผู้อื่น พึ่งตนเองได้ดีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 6.18$)

องค์ประกอบด้านการควบคุมอารมณ์ (Q_3) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นมีการควบคุมตนเองปานกลาง มีระเบียบวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมเหมือนคนส่วนใหญ่ การควบคุมอารมณ์ได้ดีในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 5.68$)

องค์ประกอบด้านความเครียด (Q_4) นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น เป็นผู้ที่มีความเครียดค่อนข้างสูง มีความขัดแย้งในใจ ตื่นเต้นตกใจง่าย หงุดหงิด ใจร้อน มีปัญหาในเรื่องการตัดสินใจ มีความเครียดในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 5.93$)

สรุป

บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลระดับต้น มีแนวโน้มไปในทางบวก 4 องค์ประกอบ คือ

ความระแวดระวัง	(L^+)
ความวิตกกังวล	(O^+)
อิสระเสรี	(Q_1^+)
การพึ่งตนเอง	(Q_2^+)

และมีแนวโน้มไปในทางลบ คือ มีคะแนนมาตรฐาน คือ ต่ำกว่า 4.75 จำนวน 4.75 จำนวน 4 องค์ประกอบ คือ (B) องค์ประกอบด้านสติปัญญา (C) องค์ประกอบด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (F) องค์ประกอบด้านความร่าเริง (M) องค์ประกอบด้านจินตนาการ

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลระดับต้นในแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตามตำแหน่ง เพศ ชั้นปี การศึกษาของบิดามารดาและ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

2.1 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลระดับต้น จำแนกตามเพศ ผลปรากฏดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลระดับต้น
ในแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตามเพศ

Factor	ชาย		หญิง		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
A	4.9063	1.818	5.8353	1.731	-3.87*	0.000
B	4.0438	1.687	4.0118	1.476	.15	.883
C	4.5750	1.750	4.6824	1.656	-.47	.642
E	5.0875	1.481	5.0118	1.323	.40	.693
F	3.6438	1.225	3.8824	1.443	-1.36	.174
G	5.4438	1.474	5.7294	1.248	-1.50	.111
H	5.0250	1.298	5.9294	1.289	-5.20*	.000
I	5.3938	1.493	6.6941	1.739	-6.12*	.000
L	6.7750	1.866	6.2000	1.863	2.30*	.022
M	4.6938	1.719	4.4353	1.672	1.13	.259
N	6.3500	1.927	6.1647	1.987	.71	.479
O	6.6063	1.394	6.1882	1.783	1.87	.062
Q ₁	6.3875	1.449	6.0471	1.435	1.75	.082
Q ₂	6.2938	1.685	5.9647	1.796	1.42	.156
Q ₃	5.5000	1.759	6.0235	1.871	-2.17*	.031
Q ₄	5.8625	1.362	6.0824	1.274	-1.23	.220

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ประกอบ	บุคลิกภาพ	LOW SCORE DESCRIPTION	STANDARD TEN SCORE AVERAGE										HIGH SCORE DESCRIPTION
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
A	การเข้าสังคม	ชอบอยู่คนเดียว เดียว	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ชอบเข้าสังคม
B	สติปัญญา	สติปัญญาน้อย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	สติปัญญาสูง
C	ความมั่นคงทางอารมณ์	อารมณ์อ่อนไหว	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	อารมณ์มั่นคง
E	การกล้าแสดงออก	อ่อนน้อมถ่อมตน	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	รักษาสีห์ของตัวเอง
F	ความร่าเริง	จริงจังกับชีวิต	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ทำตัวตามสบาย
G	มโนธรรม	เห็นแก่ได้ชอบสะดวกสบาย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	รับผิดชอบดีมีมโนธรรม
H	การกล้าเผชิญ	ประหม่าอาย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	กล้าหาญ กล้าเสี่ยง
I	จิตใจอ่อนโยน	แข็งกร้าวเข้มแข็ง	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	อ่อนไหวไม่มั่นคง
L	ความระแวง	ไว้วางใจผู้อื่น	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	มีความหวาดระแวง
M	การจินตนาการ การเข้าใจ	ปฏิบัติจริง	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	เพื่อฝัน
N	ความรู้สึกของผู้อื่น	มั่นคงเปิดเผย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ฉลาด มีเล่ห์เหลี่ยม
O	ความวิตกกังวล	จิตใจสงบ	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	วิตกกังวล

องค์ประกอบ	บุคลิกภาพ	LOW SCORE DESCRIPTION	STANDARD TEN SCORE AVERAGE										HIGH SCORE DESCRIPTION
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Q ₁	ความอิสระเสรี	อนุรักษ์ของเดิม	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	คิดสร้างสรรค์
Q ₂	การพึ่งตนเอง	ยึดกลุ่ม	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	แนวทางใหม่
Q ₃	การควบคุมอารมณ์	ไม่มีวินัย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	พึ่งตนเอง
Q ₄	ความเครียด	รู้จักผ่อนคลาย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ควบคุมตนเองได้
			.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	เครียด

————— แทน นักเรียนพยาบาลชาย
 - - - - - แทน นักเรียนพยาบาลหญิง

2.1

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตร์
 ระดับต้นโดยจำแนกตามเพศ

จากตาราง 3 และภาพประกอบ 2 พบว่า นักเรียนพยาบาลชายและหญิงมีบุคลิกภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ดังนี้

1. องค์ประกอบ A : การเข้าสังคม
2. องค์ประกอบ H : การกล้าเผชิญ
3. องค์ประกอบ I : จิตใจอ่อนโยน
4. องค์ประกอบ L : ความระแวง
5. องค์ประกอบ Q₃ : การควบคุมอารมณ์
6. องค์ประกอบ Q₄ : ความเครียด

ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลระดับต้น
ในแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตามชั้นปี

Factor	ปี 1		ปี 2		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
A	5.3459	1.879	5.0893	1.789	1.09	.278
B	4.3459	1.624	3.6607	1.528	3.38*	.001
C	4.7744	1.756	4.4196	1.653	1.62	.107
E	5.0226	1.520	5.1071	1.311	-.46	.645
F	3.8421	1.325	3.5893	1.277	1.51	.132
G	5.4812	1.374	5.6161	1.441	-.75	.455
H	5.4436	1.373	5.2143	1.345	1.31	.190
I	6.0526	1.764	5.5982	1.585	2.10	.036
L	6.1955	1.901	7.0268	1.763	-3.52*	.001
M	5.1955	1.635	3.4018	1.512	6.38*	.000
N	5.9850	1.863	6.6429	1.990	-2.67*	.008
O	6.2782	1.662	6.6786	1.656	-1.88	.062
Q ₁	6.1429	1.441	6.4196	1.468	-1.48	.139
Q ₂	6.2105	1.801	6.1429	1.643	.30	.761
Q ₃	5.5714	2.057	5.8125	1.468	-1.04	.301
Q ₄	5.8045	1.422	6.0982	1.208	-1.72	.086

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

[illegible]

องค์ประกอบ	บุคลิกลักษณะ	LOW SCORE DESCRIPTION	STANDARD TEN SCORE										HIGH SCORE DESCRIPTION
			AVERAGE										
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Q ₁	ความอิสระเสรี	อนุรักษนิยม	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	คิดสร้างสรรค์ แนวทางใหม่
Q ₂	การพึ่งตนเอง	ยึดกลุ่ม	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	พึ่งตนเอง
Q ₃	การควบคุมอารมณ์	ไม่มีวินัย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ควบคุมตนเองได้
Q ₄	ความเครียด	รู้จักผ่อนคลาย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	เครียด

————— แทน นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 2

----- แทน นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบบุคลิกลักษณะของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นจำแนกตามชั้นปี

จากตาราง 4 และภาพประกอบ 3 พบว่า นักเรียนพยาบาลที่ชั้นปีต่างกัน มีบุคลิกลักษณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

1. องค์ประกอบ B : สถิติปัญญา
2. องค์ประกอบ L : ความระแวด
3. องค์ประกอบ M : การจินตนาการ
4. องค์ประกอบ N : การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลระดับต้น ในแต่ละองค์ประกอบ จำแนกตามการศึกษาของปีดามารดา

Factor	ต่ำ		สูง		t	p
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
A	5.1099	1.892	5.5714	1.643	-1.72	.086
B	3.9725	1.643	4.2563	1.526	-.99	.323
C	4.4286	1.706	5.1429	1.645	-2.89	.004
E	5.0000	1.434	5.2381	1.399	-1.14	.254
F	3.6758	1.317	3.8730	1.276	-1.03	.303
G	5.5440	1.424	5.5397	1.354	.02	.983
H	5.2527	1.395	5.5873	1.240	-1.69	.093
I	5.6923	1.633	6.2857	1.809	-2.42*	.016
L	6.6923	1.870	6.2381	1.890	1.66	.099
M	4.6264	1.715	4.5397	1.683	.35	.729
N	6.2912	1.955	6.2698	1.936	.07	.940
O	6.4670	1.671	6.4444	1.683	.09	.927
Q ₁	6.3352	1.495	6.0794	1.336	1.20	.231
Q ₂	6.0330	1.714	6.6032	1.709	-2.28*	.024
Q ₃	5.3659	1.816	6.0159	1.773	-1.71	.089
Q ₄	5.9066	1.333	6.0317	1.344	-.64	.522

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ประกอบ	บุคลิกลักษณะ	LOW SCORE DESCRIPTION	STANDARD TEN SCORE AVERAGE										HIGH SCORE DESCRIPTION
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Q ₁	ความอิสระเสรี	อนุรักษนิยมเดิม	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	คิดสร้างสรรค์แนวทางใหม่
Q ₂	การพึ่งตนเอง	ยึดกลุ่ม	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	พึ่งตนเอง
Q ₃	การควบคุมอารมณ์	ไม่มีวินัย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	ควบคุมตนเองได้
Q ₄	ความเครียด	รู้จักผ่อนคลาย	.	.	.	.	.	.	.	.	.	.	เครียด

————— นักเรียนพยาบาลที่บิดามารดามีระดับ แทน การศึกษาสูง

----- แทน นักเรียนพยาบาลที่บิดามารดามีระดับการศึกษาต่ำ

ภาพประกอบ 4 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยแต่ละองค์ประกอบบุคลิกลักษณะของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นที่บิดามารดามีระดับการศึกษาแตกต่างกัน

จากตาราง 5 และภาพประกอบ 4 พบว่า นักเรียนพยาบาลที่บิดามารดา มีการศึกษาต่างกัน มีคะแนนเฉลี่ยบุคลิกลักษณะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนี้

1. องค์ประกอบ C : ความมั่นคงทางอารมณ์
2. องค์ประกอบ I : จิตใจอ่อนโยน
3. องค์ประกอบ Q₂ : การพึ่งตนเอง

ตาราง 6 แสดงการวิเคราะห์ความแปรปรวนของบุคลิกภาพแต่ละองค์ประกอบนักเรียนพยาบาล
ระดับต้น จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

องค์ประกอบ	บุคลิกภาพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
A	การเข้าสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	10.4820	5.241	1.5568
		ภายในกลุ่ม	242	814.7180	3.366	
		รวม	244	825.2000		
B	สติปัญญา	ระหว่างกลุ่ม	2	.4473	.2236	.0852
		ภายในกลุ่ม	242	635.2915	2.6252	
		รวม	244	635.7388		
C	ความมั่นคงทางอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	2	22.5054	11.2527	3.9145*
		ภายในกลุ่ม	242	695.6579	2.8746	
		รวม	244	718.1633		
E	การกล้าแสดงออก	ระหว่างกลุ่ม	2	5.1011	2.5505	1.2571
		ภายในกลุ่ม	242	490.9805	2.0288	
		รวม	244	496.0816		
F	ความร่าเริง	ระหว่างกลุ่ม	2	1.7023	.8512	.4964
		ภายในกลุ่ม	242	414.9752	1.7148	
		รวม	244	416.6776		
G	มโนธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.9472	1.4736	.7463
		ภายในกลุ่ม	242	477.8528	1.9746	
		รวม	244	480.800		

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	บุคลิกภาพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
H	การกล้าเผชิญ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.9603	1.4801	.7961
		ภายในกลุ่ม	242	449.9213	1.8591	
		รวม	244	452.8816		
I	จิตใจอ่อนโยน	ระหว่างกลุ่ม	2	8.0388	4.0194	1.4015
		ภายในกลุ่ม	242	694.0673	2.8680	
		รวม	244	702.1061		
L	ความหวาดระแวง	ระหว่างกลุ่ม	2	5.0398	2.5199	.7101
		ภายในกลุ่ม	242	858.8132	3.5488	
		รวม	244	863.8531		
M	การจินตนาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	34.4188	17.2094	6.1774*
		ภายในกลุ่ม	242	674.1771	2.7859	
		รวม	244	708.5959		
N	การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	ระหว่างกลุ่ม	2	.3350	.1675	.0439
		ภายในกลุ่ม	242	923.6650	3.8168	
		รวม	244	924.000		
O	ความวิตกกังวล	ระหว่างกลุ่ม	2	1.3674	.6839	.2436
		ภายในกลุ่ม	242	679.5138	2.8079	
		รวม	244	680.8816		

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบ	บุคลิกภาพ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
Q ₁	ความอิสระเสรี	ระหว่างกลุ่ม	2	2.4281	1.2141	.5696
		ภายในกลุ่ม	242	315.7923	2.1314	
		รวม	244	518.2204		
Q ₂	การพึ่งตนเอง	ระหว่างกลุ่ม	2	3.9376	2.9688	.9949
		ภายในกลุ่ม	242	722.1603	2.9841	
		รวม	244	728.0980		
Q ₃	การควบคุมอารมณ์	ระหว่างกลุ่ม	2	33.8049	16.9025	5.3305*
		ภายในกลุ่ม	242	797.3624	3.1709	
		รวม	244	801.1673		
Q ₄	ความเครียด	ระหว่างกลุ่ม	2	1.0302	.5151	.2878
		ภายในกลุ่ม	242	433.0514	1.7895	
		รวม	244	434.0816		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

/ ๒๖

จากตาราง 6 แสดงให้เห็นว่า นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นที่ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกันมีบุคลิกภาพด้านการเข้าสังคม (A) สติปัญญา (B) การกล้าแสดงออก (E) ความร่าเริง (F) มโนธรรม (G) การกล้าเผชิญ (H) ความระแวง (I) การจินตนาการ (M) การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N) ความอิสระเสรี (Q₁) การพึ่งตนเอง (Q₂) ด้านความเครียด (Q₄) และด้านความวิตกกังวล (O) ไม่แตกต่างกัน ส่วนบุคลิกภาพด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C) การจินตนาการ (M) และการควบคุมอารมณ์ (Q₃) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ,

จึงทำการทดสอบว่าในแต่ละบุคลิกภาพมีค่าเฉลี่ยในกลุ่มอายุต่างกันคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยใช้วิธีของ เชฟเฟ (Scheffe') ปรากฏผลดังตาราง 7 - 9

ตาราง 7 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ขององค์ประกอบ C ความมั่นคงทางอารมณ์ ของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจ	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ต่ำ	4.3254	-	0.49	0.69*
ปานกลาง	4.8197		-	0.20
สูง	5.0172			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 พบว่า นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีบุคลิกภาพด้าน C แตกต่างกัน นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีบุคลิกภาพด้าน C ต่ำกว่า ส่วนนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูงมีบุคลิกภาพด้าน C ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 8 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ขององค์ประกอบ M การ
จินตนาการของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของ
ครอบครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจ	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ต่ำ	4.9683	-	0.74*	0.76*
ปานกลาง	4.2295		-	0.02
สูง	4.2069			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 พบว่า นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น กองการศึกษา กรมแพथ์ทหารเรือ มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีนุคลิกภาพด้าน M แตกต่างกับนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีนุคลิกภาพด้าน M สูงกว่า ส่วนนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของ ครอบครัวปานกลาง และสูงมีนุคลิกภาพด้าน M ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 9 แสดงการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ขององค์ประกอบ Q_3 การควบคุม
อารมณ์ของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบ
ครัว

ฐานะทางเศรษฐกิจ	$\bar{X}$	ต่ำ	ปานกลาง	สูง
ต่ำ	5.3413	-	0.52	0.88*
ปานกลาง	5.8689		-	0.36
สูง	6.2241			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 พบว่า นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มี
บุคลิกภาพด้าน (Q_3) การควบคุมอารมณ์แตกต่างกับนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น ที่มีฐานะทาง
เศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยที่นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับ
ต้น ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ มีบุคลิกภาพด้าน (Q_3^-) ต่ำกว่า ส่วนนักเรียนพยาบาล
ศาสตร์ระดับต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวปานกลางและสูงมีบุคลิกภาพด้าน (Q_3^+) การ
ควบคุมอารมณ์ไม่แตกต่างกัน

บทที่ 5

บทย่อ สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

บทย่อ

✓ ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษานิสัยภาพของนักเรียนพยาบาลโดยใช้แบบทดสอบ 16 PF
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของนิสัยภาพของนักเรียนพยาบาล ตามตัวแปร เพศ
ชั้นปี การศึกษาของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

✓ สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า

1. นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น มีนิสัยภาพอยู่ในเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบ 16 PF
2. นักเรียนพยาบาลชายและหญิง มีนิสัยภาพแตกต่างกัน
3. นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีนิสัยภาพแตกต่างกัน
4. นักเรียนพยาบาลที่บิดามารดามีการศึกษาต่างกันมีนิสัยภาพแตกต่างกัน
5. นักเรียนพยาบาลที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีนิสัยภาพแตกต่างกัน

✓ วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า เป็นนักเรียนพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรระดับต้นชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2540 ของวิทยาลัยพยาบาลกองทัพบก และ โรงเรียนพยาบาล กองการศึกษา กรมแพทยทหารเรือ จำนวน 245 คน เป็นนักเรียนพยาบาลชาย 160 คน และนักเรียนพยาบาลหญิง 85 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบทดสอบนิสัยภาพ 16 PF (The Sixteen Factors Personality Test) Form A ซึ่ง เรย์มอนด์ บี. แคทเทล (Raymond B. Cattell) ได้สร้างขึ้นตามองค์ประกอบ (Factor theory) และ ดร. พชรวิทย์ เกตุแก่นจันทร์ ได้แปลและเรียบเรียงเป็นภาษาไทยมีจำนวน 187 ข้อ โดยแบ่งแบบทดสอบออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ ตามตัวแปร ด้าน เพศ ชั้นปี การศึกษาของบิดามารดา และ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

ตอนที่ 2 แบบทดสอบ บุคลิกภาพ 16 PF Form A

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บริหารโรงเรียนพยาบาล กองการศึกษา กรมแพทย์ทหารเรือ เพื่อขออนุญาตในการเก็บข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยแจกแบบทดสอบและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามวันและ เวลาที่กำหนดไว้

4. ผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 245 ฉบับ ได้รับกลับคืน 245 ฉบับ ตรวจสอบพบว่า สมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบทดสอบที่รับกลับคืน ผู้วิจัยตรวจให้คะแนนและวิเคราะห์ค่าทางสถิติดังนี้

5.1 ตรวจให้คะแนนแต่ละองค์ประกอบของบุคลิกภาพของกลุ่มตัวอย่างเป็นรายบุคคล ตามคู่มือการใช้แบบทดสอบ

5.2 นำคะแนนดิบที่ได้รับไปแปลงผลเป็นคะแนนมาตรฐานสิบ (Standard Ten Score) ตามคู่มือของแบบทดสอบ 16 PF

5.3 นำคะแนนมาตรฐานสิบ (Standard Ten Score) ที่ได้จากกระดาษคำตอบ มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยอาศัยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS/PC (Statistical Package for the Social Sciences)

5.4 วิเคราะห์บุคลิกภาพในแต่ละองค์ประกอบของนักเรียนพยาบาล โดยเสนอเป็นค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.5 เปรียบเทียบตัวแปร เพศ ชั้นปี และระดับการศึกษา โดยใช้ t-test และเปรียบเทียบตัวแปรฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวโดยวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way Analysis of Variance)

✓ ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในระหว่างเดือน กรกฎาคม 2540 - กันยายน 2540

✓ สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับ บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาล สาตรระดับต้น กองการศึกษากรมแพทยทหารเรือ สรุปผลการศึกษาค้นคว้าที่สำคัญได้ดังนี้

1. ศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาล

ผลการการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลสาตรระดับต้นมีบุคลิกภาพเด่นชัดใน 9 องค์ประกอบ โดยพิจารณาจากคะแนนมาตรฐานสิบ ต่ำกว่า 4.75 มีค่าเป็นลบ และคะแนนมาตรฐานสิบ สูงกว่า 6.00 มีค่าเป็นบวก ตาม 16PF Test Profile พบว่า บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลสาตรระดับต้นแนวโน้มไปในทางบวกและทางลบดังนี้

1.1 บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลสาตรระดับต้นแนวโน้มไปในทางบวก คือ

องค์ประกอบด้านความระแวง (L^+) พบว่า นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ระมัดระวังตัว ไม่เชื่อใครง่าย ช่างสงสัย ถือความคิดตนเป็นสำคัญ องค์ประกอบด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น (N^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะเป็นผู้การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทันสมัย ทันคน รู้เท่าทันเหตุการณ์ และปรับตัวได้ดี องค์ประกอบด้านความวิตกกังวล (O^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ ตื่นเต้น วิตกกังวลใจง่าย และมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย องค์ประกอบด้านความอิสระเสรี (Q_1^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ เป็นผู้ชอบอิสระ ชอบทดลอง และมีความเป็นตัวของตัวเอง องค์ประกอบด้าน การพึ่งตนเอง (Q_2^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ ของการพึ่งตนเอง คือ มีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง เชื้อมั่นในตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง และพึ่งตนเอง

1.2 บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลระดับต้นที่มีแนวโน้มไปในทางลบ คือ องค์ประกอบด้านสติปัญญา (B^-) พบว่า มีลักษณะความคิดไม่ทันสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในสังคม องค์ประกอบด้าน ความมั่นคงทางอารมณ์ (C^-) พบว่ามีลักษณะของอารมณ์ไม่มั่นคง ขาดความอดทน วิตกกังวล เปลี่ยนแปลงและหงุดหงิดง่าย องค์ประกอบด้านความร่าเริง (F^-) พบว่ามีลักษณะจริงจัง ระมัดระวัง เจ็บขรุขระ ไม่ช่างพูด กรุ่นคิด และจริงจังต่อชีวิต องค์ประกอบด้านการจินตนาการ (M^-) มีลักษณะของนักปฏิบัติ อยู่ในกฎเกณฑ์ หรือขนบธรรมเนียมประเพณี และกระทำแต่ในสิ่งที่ป็นจริง

2. ผลการเปรียบเทียบ บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลสาตรระดับต้น โดยจำแนกตามตัวแปรอิสระ ทั้ง 4 ด้านคือ เพศ ชั้นปี การศึกษาของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า

2.1 นักเรียนพยาบาลสาตรระดับต้นชายและหญิงมีบุคลิกภาพด้าน การเข้าสังคม (A) การกล้าเผชิญ (H) จิตใจอ่อนโยน (I) ความระแวง (L) การควบคุมอารมณ์ (Q_3) ความตึงเครียด (Q_3) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนพยาบาลหญิงมีบุคลิกภาพด้าน

การเข้าสังคม (A) การกลั่นแกล้ง (H) จิตใจอ่อนโยน (I) การควบคุมอารมณ์ (Q_3) ความตึงเครียด (Q_4) สูงกว่านักเรียนพยาบาลชาย ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่นๆ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีบุคลิกภาพด้านสติปัญญา (B) ความระแวง (L) การจินตนาการ (M) และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิเคราะห์พบว่านักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีบุคลิกภาพด้าน ความระแวง (L) สูงกว่า นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 2 ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่นๆ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับชั้นที่บิคมารดามีการศึกษาต่างกัน มีบุคลิกภาพด้าน ความมั่นคงทางอารมณ์ (C) จิตใจอ่อนโยน (I) และองค์ประกอบด้านการพึ่งตนเอง (Q_2) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนพยาบาลที่บิคมารดาที่มีการศึกษาสูงจะมีบุคลิกภาพ ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C) จิตใจอ่อนโยน (I) และองค์ประกอบด้านการพึ่งตนเอง (Q_2) สูงกว่านักเรียนพยาบาลที่บิคมารดาที่มีการศึกษาค่ำ ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่นๆ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับชั้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีบุคลิกภาพด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C^-) การจินตนาการ (M^+) และการควบคุมอารมณ์ (Q_3) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับชั้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงและปานกลาง มีบุคลิกภาพด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C^-) และการควบคุมอารมณ์ (Q_3) สูงกว่า นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับชั้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่นๆ พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

1. ศึกษาบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาล

จากการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับชั้นมีบุคลิกภาพเด่นชัดใน 9 องค์ประกอบ โดยมีแนวโน้มไปในทางบวก 5 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านความระแวง (L^+) พบว่า นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ระมัดระวังตัว ไม่เชื่อใครง่าย ช่างสงสัย ถือความคิดตนเป็นสำคัญ องค์ประกอบด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น (N^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะเป็นผู้การเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทนสมัช ทนคน รู้เท่าทันเหตุการณ์ และ

ปรับตัวได้ดี องค์ประกอบด้านความวิตกกังวล (O^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ ตื่นเต้น วิตกกังวลใจง่าย และมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย องค์ประกอบด้านความอิสระเสรี (Q_1^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ เป็นผู้ชอบอิสระ ชอบทดลอง และมีความเป็นตัวของตัวเอง องค์ประกอบด้าน การพึ่งตนเอง (Q_2^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ ของการพึ่งตนเอง คือมีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง และพึ่งตนเอง เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 1 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ รีซ (Reece, 1961 : 173) ที่พบว่า พยาบาลที่ประสบความสำเร็จมีความต้องการสูงในด้านการช่วยเหลือผู้อื่น เข้าใจตนเองและผู้อื่น มีไมตรีสัมพันธ์ ขอมรับผิดชอบ และมีความต้องการต่ำในด้านการก้าวร้าว หรือรุกรานผู้อื่น การพึ่งตนเอง การขอความช่วยเหลือ

ความเป็นระเบียบ ความสัมฤทธิ์ผล ซึ่งประภา เชื้อภักดี (2526 : ก) ได้ศึกษาพบว่า ลักษณะบุคลิกภาพของพยาบาลส่วนใหญ่ค่อนข้างรอบคอบ ปรับตัวเก่ง และมีแนวโน้มที่จะมีลักษณะไว้ตัว อารมณ์อ่อนไหว ถ่อมตน มีจิตใจเข้มแข็ง เป็นนักคิดนักทดลอง

ส่วนองค์ประกอบบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลระดับต้นมีแนวโน้มไปในทางลบ 4 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบด้านสติปัญญา (B^-) พบว่า มีลักษณะความคิดไม่ทันสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในสังคม องค์ประกอบด้าน ความมั่นคงทางอารมณ์ (C^-) พบว่า มีลักษณะของอารมณ์ไม่มั่นคง ขาดความอดทน วิตกกังวล เปลี่ยนแปลงและหงุดหงิดง่าย องค์ประกอบด้าน ความร่าเริง (F^-) พบว่า มีลักษณะจริงจัง ระมัดระวัง เจ็บขบขม ไม่ช่างพูด ครุ่นคิด และจริงจังต่อชีวิต องค์ประกอบด้านการจินตนาการ (M^-) มีลักษณะของนักปฏิบัติ อยู่ในกฎเกณฑ์ หรือขนบธรรมเนียมประเพณี และกระทำแต่ในสิ่งที่เป็นอย่างจริง ซึ่งในองค์ประกอบบุคลิกภาพด้าน (B^-) ค่อนข้างเบี่ยงเบน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากกลุ่มประชากรที่ศึกษาเป็น นักเรียนพยาบาลทหาร สังกัด กองทัพเรือ มีระเบียบวินัยเคร่งครัด ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ทำให้ขาดวิสัยทัศน์ในการมองสังคมและสิ่งแวดล้อม

2. ผลเปรียบเทียบ บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น โดยจำแนกตาม ตัวแปรอิสระ ทั้ง 4 ด้านคือ เพศ ชั้นปี การศึกษาของบิดามารดา และ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ปรากฏดังนี้

2.1 จำแนกตามเพศ

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้นชายและหญิง นักเรียนพยาบาลหญิง มีบุคลิกภาพด้าน การเข้าสังคม (A) การกล้าเผชิญ (H) จิตใจอ่อนโยน (I) ความระแวดระวัง (L) การควบคุมอารมณ์ (Q_3) ความตึงเครียด (Q_4) สูงกว่านักเรียนพยาบาลชาย

1) องค์ประกอบ A, I (จิตใจอ่อนโยน)

การมีองค์ประกอบบุคลิกภาพ A ก่อนข้างสูง หมายถึงการมีลักษณะอบอุ่นเป็นกันเอง มีแนวโน้มที่จะแสดงความสนใจต่อผู้อื่น และมีความไว้วางใจผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบ I ก่อนข้างสูงนั้น หมายถึงการมีความรู้สึกไวทางอารมณ์มีแนวโน้มที่จะมีจิตใจอ่อนโยน ใจดี สุภาพ แต่เมื่อพิจารณาองค์ประกอบบุคลิกภาพ A และ I ร่วมกันอาจกล่าวได้ว่า เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะแสดงลักษณะจิตใจอ่อนโยน ในลักษณะที่ให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อผู้อื่น สุภาพ อ่อนโยน และรับรู้ความรู้สึกต่างๆ ได้เร็วที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะธรรมชาติของเพศหญิงเป็นเพศที่มีความอบอุ่นเป็นกันเองมากกว่าเพศชาย (รัชนิวรรณ วนิชย์ถนอม. 2528 : 73) ความรู้สึกไวทางอารมณ์ จิตใจอ่อนโยน (สุพรรณิ เดชาดิวงษ์ ณ อุทยา : ไม่มีเลขหน้า) ชอบช่วยเหลือผู้อื่นและมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น (วรศฤงษ์ ปิงเมือง. 2524 : ก) นอกจากนี้ในทางจิตวิทยาทั่วไปยังถือว่าเพศหญิงมีศักยภาพ สมรรถภาพหรือประสิทธิภาพที่เหนือกว่าเพศชาย ในแง่เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น มีความสุภาพและอ่อนโยน และน่าใกล้ชิดมากกว่าเพศชาย (วัลลภ ปิยมโนธรรม. 2533 : 196) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของลัดดา แพทย์จิรัส (2516 : 206) ที่พบว่าเพศหญิงมีค่าเฉลี่ยของคะแนนองค์ประกอบบุคลิกภาพ I ก่อนข้างสูงกว่าเพศชาย

2) องค์ประกอบ Q₃ (การควบคุมตนเอง)

เพศหญิงมีแนวโน้มที่จะควบคุมตนเอง โดยมีความตั้งใจพากเพียรพยายาม ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะสังคมไทยมีการอบรมเลี้ยงดูในลักษณะถ่ายทอดลักษณะนิสัยในด้านความรับผิดชอบให้แก่เพศหญิง และให้มีความเชื่อในความบริสุทธิ์ ต้องรักษาวินัยส่วนตัว และชีวิตการครองเรือน ภรรยาคือแม่บ้านต้องจงรักภักดีต่อสามี ต้องทำงานบ้านช่วย เหลือในการประกอบอาชีพ อัจฉรา เปรมเปรื่องเวศ (2517 : 78) ยังกล่าวว่าเพศหญิงไม่ค่อยแสดงอารมณ์รุนแรง มีความอดทนอดกลั้น ส่วนชายไทยไม่ค่อยเก็บความรู้สึกเหมือนหญิงไทย สิ่งเหล่านี้มีผลทำให้เมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง เพศหญิงสามารถที่จะแสดงออกได้ค่อนข้างดีกว่าเพศชาย (วัลลภ ปิยมโนธรรม. 2523:196)

3) องค์ประกอบ L , Q₄ (ความวิตกกังวล)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบ L พบว่าเพศชายมีแนวโน้มที่จะมีความวิตกกังวล ความเครียดและความคับข้องใจได้มากกว่าเพศหญิง ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของอำพล โองเคลือบ และ บุญสนอง ไกรเนตร (2515 : 110) ที่พบว่าเพศหญิงมีความวิตกกังวลค่อนข้างสูงกว่าเพศชาย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก นักเรียนเป็นนักเรียนทหารมีระเบียบวินัยและนักเรียนชายจะต้องอยู่ในระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดกว่านักเรียนทหารหญิงจึงทำให้องค์ประกอบ L ค่อนข้างสูงกว่าเพศหญิง

2.2 จำแนกตามชั้นปีที่ศึกษา

จากการศึกษาพบว่า นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 มีบุคลิกภาพ ด้านสติปัญญา (B) ความระแวง (L) การจินตนาการ (M) และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05/ จากผลการวิเคราะห์พบว่านักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 2 มีบุคลิกภาพด้านสติปัญญา (B) ความระแวง (L) การจินตนาการ (M) และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05/ ทั้งนี้ นักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 2 ผ่านประสบการณ์การทำงานกับผู้ป่วย และเข้าใจสภาพความเป็นจริงของชีวิตได้ดีกว่า สัมพันธ์ ทัศนคติ ทัศนคติ และคณะ. (2515 : 175) ได้ศึกษาพบว่าคนที่มีความรู้ดี มีทักษะและประสบการณ์ดี สามารถแก้ปัญหาได้ดี จิตใจสบายมีทัศนคติที่ดี จากผลการวิเคราะห์กลับพบว่านักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 1 มีองค์ประกอบบุคลิกภาพด้านความระแวง (L) สูงกว่านักเรียนพยาบาลชั้นปีที่ 2 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากระบบการเรียนการสอนในวิทยาลัยพยาบาลนั้นต่างกันบ้างในบางส่วนที่แตกต่างไปจากชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.3 จำแนกตามการศึกษาของบิดามารดา

นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับชั้นที่บิดามารดามีการศึกษาต่างกัน มีบุคลิกภาพ ด้าน ความมั่นคงทางอารมณ์ (C) จิตใจอ่อนโยน (I) และองค์ประกอบด้านการพึ่งตนเอง (Q₂) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05/ นักเรียนพยาบาลที่บิดามารดามีการศึกษาสูงจะมีบุคลิกภาพ ด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C) จิตใจอ่อนโยน (I) และองค์ประกอบด้านการพึ่งตนเอง (Q₂) สูงกว่านักเรียนพยาบาลที่บิดามารดามีการศึกษาต่ำ/ ซึ่งสอดคล้องกับ โคห์เลอร์ (Kohlberg, 1975 : 225 - 233) พบว่ามารดาที่มีการศึกษามากกว่ามีความเข้าใจและความมีเหตุผลที่ถูกต้องในการเลี้ยงดูเด็ก เมื่อมารดาขาดความรู้ ความเข้าใจ ก็จะโน้มน้าวให้ลูกชักจูงเชื่อสิ่งใด ๆ ที่ถูกถ่ายทอดมาได้ง่าย หรือถูกชักจูงให้คล้อยตามได้ง่าย ดังนั้นระดับการศึกษาของบิดาจึงส่งผลต่อบุคลิกภาพของเด็ก ซึ่งโคห์เลอร์ พบว่าบิดามารดาที่มีการศึกษาสูงจะปรับการเลี้ยงดูให้เข้ากับทักษะและการรับรู้ของเด็กแต่การปรับการเลี้ยงดูนั้นอาจเป็นไปโดยไม่รู้ตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเข้าใจของบิดามารดา ดังนั้น ความแปรปรวนในวัยเด็กจึงเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อม ซึ่ง จรรยา สุวรรณทัต คณะ (2529 : 174-175) พบว่า บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง มีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูดีกว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาปานกลางและต่ำ ซึ่งเด็กที่มีบิดามารดาที่มีทัศนคติดีต่อการเลี้ยงดู มีโอกาสได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานและมีโอกาสถูกเบี่ยงเบนสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้มากกว่า และเด็กสามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่และเป็นตัวของตัวเอง พ่อแม่จะไม่คาดหวังให้เด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมในระดับมาตรฐานของผู้ใหญ่ หากส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาตามวัยและส่งเสริมในด้านการเตรียมตัวเพื่อพร้อมที่จะเจริญเติบโตอย่างดีและมีความสุขในวันข้างหน้า

2.4 จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว

นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีบุคลิกภาพด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C^-) การจินตนาการ (M^+) และการควบคุมอารมณ์ (Q_3) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05/ โดยนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวสูงและปานกลาง มีบุคลิกภาพด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C^-) และการควบคุมอารมณ์ (Q_3) สูงกว่า นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่ำ กล่าวคือ นักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ปานกลางและสูง มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่มีความสนใจที่ จิตใจสงบ (C^+) มีลักษณะของนักปฏิบัติ ทำอะไรตามความเป็นจริง ตั้งใจจริงจังจริงจัง มีความกระตือรือร้น มีระเบียบแบบแผน สนใจในเรื่องปัจจุบัน (M^-) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ จรรยา สุวรรณทัต และคณะ (2529 : 174-175) พบว่า บิดามารดาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีทัศนคติต่อการอบรมเลี้ยงดูดีกว่าบิดามารดาที่มีระดับการศึกษาปานกลาง และต่ำ ซึ่งเด็กที่มีบิดามารดาที่มีทัศนคติต่อการเลี้ยงดู มีโอกาสได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐาน และมีโอกาสถูกเบียดเบียนแตกต่าง ๆ ได้มากกว่า และเด็กสามารถแสดงออกได้อย่างเต็มที่และเป็นตัวของตัวเอง พ่อแม่จะไม่คาดหวังให้เด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมในระดับมาตรฐานของผู้ใหญ่ หากส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาตามวัยและส่งเสริมในด้านการเตรียมตัวเพื่อพร้อมที่จะเจริญเติบโตอย่างดีและมีความสุขในวันข้างหน้า ส่วนนักเรียนพยาบาลที่บิดามารดามีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ มีอารมณ์อ่อนไหว ไม่มั่นคง มักหลีกเลี่ยงปัญหา (C^-) เป็นผู้ไม่ยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณี ถูกชักจูงได้ง่าย มีความเพ้อฝัน (M^+) ควบคุมตนเองไม่ได้ ไม่มีวินัยในตนเอง ไม่ชอบปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม และทำตามความต้องการของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ กันยา สุวรรณแสง (2533 : 86-87) ที่กล่าวว่าสภาพทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องกีดขวางและมีอิทธิพลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพ บุคคลที่มีความไม่พร้อมทางเศรษฐกิจ ก็จะแสวงหาเพื่อให้ได้ในสิ่งที่ตนต้องการจนพัฒนาไปเป็นบุคลิกภาพของการเห็นแก่ตัว ยึดตัวเองเป็นใหญ่ ไม่สนใจความถูกต้องและขนบธรรมเนียมประเพณี

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการศึกษานี้ เป็นแนวทางให้ครูแนะแนวหรือผู้ให้คำปรึกษาประจำสถาบันการศึกษาได้ใช้เป็นข้อสนเทศ (Information) ในการแนะแนวทางการเลือกสายการเรียน หรือการเลือกสาขาอาชีพ

1.2 ผลการศึกษาครั้งนี้เป็นแนวทางให้สถาบันการศึกษาใช้ในการฝึกฝนอบรม และปลูกฝังคุณลักษณะให้แก่นักเรียน นิสิต และนักศึกษาให้มีบุคลิกลักษณะที่เหมาะสมกับความต้องการของสถาบัน

1.3 เป็นแนวทางให้แก่บุคคลที่ประกอบอาชีพพยาบาลได้มีโอกาสฝึกสำรวจตนเอง ว่ามีลักษณะโดยทั่วไปเป็นอย่างไร สอดคล้องกับผลการศึกษาครั้งนี้หรือไม่ และสมควรจะได้นำข้อคิดที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ไปปรับปรุงและแก้ไขบุคลิกภาพของตนเพื่อให้ประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพยิ่ง ๆ ขึ้นไปหรือไม่

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรจะได้มีการศึกษาเกณฑ์ปกติของบุคลิกภาพ ในวิชาชีพพยาบาล เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบบุคลิกภาพในสายวิชาชีพพยาบาล

2.2 ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบในกลุ่มตัวอย่าง พยาบาลระดับต้นในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขและพยาบาลระดับต้นสังกัดกระทรวงกลาโหม เพื่อเปรียบเทียบว่าพยาบาลต่างสังกัด กัน มีบุคลิกภาพที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

2.3 ควรจะมีการศึกษาว่าในสายวิชาชีพอื่น จะมีบุคลิกภาพที่คล้ายคลึงหรือแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ สุชะตุงคะ และคณะ. “ลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาแพทย์ศิริราช” วารสารจิตวิทยาคลินิก. 16 (มิถุนายน 2528) : 74.
- การปกครอง, กรม. ทำเนียบท้องที่ พุทธศักราช 2531. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย, 2531.
- กุลธิดา รงค์จิตประภัสร์. การสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (ฟอร์ม A) ในนักศึกษามหาวิทยาลัยในเขตกรุงเทพมหานคร. ปริญญาณิพนธ์ วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2535.
- จันทร์พร หะรินสุต. การศึกษาเกณฑ์ปกติของลักษณะบุคลิกภาพของเด็กวัยรุ่นไทย ในโรงเรียนราษฎร์ชายและโรงเรียนราษฎร์หญิงในจังหวัดพระนคร. ปริญญาณิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514.
- เชิดศักดิ์ โฉวสินธุ์. การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2520.
- เดโช สนวนานนท์. “บุคลิกภาพกับความสำเร็จในการทำงาน.” วิทยาสาร. 15 (ตุลาคม 2508) : 22 - 23.
- คู่ย์ ชุมสาย, ม.ล. จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน. พระนคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, 2508.
- นวลละออ สุภาพล. ทฤษฎีบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ : ภาควิชาจิตวิทยา คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. (อัคราณา)
- นิภา นิธิยาชน. การปรับตัวและบุคลิกภาพ จิตวิทยาเพื่อการศึกษาและชีวิต. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์, 2530.
- บุญส่ง นิลแก้ว. การวัดผลทางจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : แพทย์ยา, 2519.
- เบญจพร ปรีชพันธุ์. การศึกษาบุคลิกภาพของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคลของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.
- ประภา เชื้อภักดี. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบบุคลิกภาพกับผลการปฏิบัติงานของพยาบาลศิริราช. วิทยานิพนธ์ ท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล, 2526.
- วัลลภ ปิยะมโนธรรม. เทคนิคการรักษาโรคประสาทด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ : เขียวฟ้าพิมพ์ลิขเซอร์, 2528.

- วัลลภ ปิยะมโนธรรม. “ครอบครัว” นิตยสารผู้หญิง 7 (มกราคม 2533) : 196.
- สมทรง สุวรรณเลิศ. เอกสารประกอบการบรรยายวิชาการทดสอบและวัดผลทางจิตวิทยาชั้นสูง.
กรุงเทพฯ : ศูนย์สุขวิทยาจิต กองสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข,
2531. (อัดสำเนา)
- สมภพ เรืองตระกูล. คู่มือจิตเวชศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์,
2524.
- สุชา จันทน์เอม. จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2517.
- สุจิตรา เหลืองรังสรรค์. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของครูกับนักธุรกิจ. ปรินญาณินพนธ์ กศม.
วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร, 2516.
- สุพัฒนา เดชาดิวงศ์ ณ อรุษา. เอกสารโรเนียวเรื่องจิตวิทยาสตรี.
- โสภณ ชูพิกุลชัย. ความรู้เบื้องต้นทางจิตวิทยา. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ศ.ส.,
2529.
- อบอวล หกสุวรรณ. การศึกษาเปรียบเทียบบุคลิกภาพของบุคคลในอาชีพครูกับแพทย์.
ปรินญาณินพนธ์ กศม. วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2516.
- อจันทร์ เปรมปรี่องเวศ. ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพแสดงตัว - เก็บตัว ความเกรงใจและการ
พึ่งตนเอง. ปรินญาณการศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-
วิโรฒ ประสานมิตร, 2517.
- อุดมศิลป์ ศรีแสงนาม. บุคลิกภาพผิดปกติ. จิตเวชศาสตร์รวบรวมโดย สมภพ เรืองตระกูล.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2523.
- อำพล โอ่งเกลือบ. ความวิตกกังวล ความสามารถในการอ่านและลักษณะอื่นบางประการของ
บุคลิกภาพ. ปรินญาณินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2515.
- เอนก พ. อนุกุลบุตร. การวัดและประเมินทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง,
2522.
- แอน อนาสตาซี. การตรวจสอบเชิงจิตวิทยา. แปลโดย ประชุมสุข อาชาวำรุง และคณะ.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2519.
- Allport, W. Gordon, Personality : A Psychological Interpretation. New York : Henry Holt
and Company, 1973.

- B.R. Hergenhahn, An Introduction to theories of personality, America : Prentice - Hall, Inc., Englewood cliffs, 1980.
- Carver, Charles S. and Schier, Michael E. Perspective on Personality. America : Allyn and Bacon, Inc., 1979.
- Cattell R.B. A Handbook for the Jr. - Sr. High Schook Personality Questionnaire Form A. Illinois : The Institute for Personality and Ability Testing, 1962.
- Cattell, Raymond B. Personality : A Systematic Theoretical and Factual Study. New York : McGraw - Hill Book Company, Inc., 1950.
- Cattell, Raymond B. and Dreger, Ralph Mason. Handbook of Modern Personality Theory. Publishing Cooperation, 1971.
- Cattell, Raymond B., Eber, Herbert W. and Tatsuoka, Maurice M. Handbook for the Sixteen Personality Factor Questionnaire (16 PF). 5 th edition. Illinois : Champaign, Institute for Personality and Ability Testing, Inc., 1985.
- Coleman, James C. Butcher, James N. and Carson, Robert C. Abnormal Psychology and Modern Life. 6th ed. London : Scott, Foresman and Company, 1980.
- Edwards, David C. General Psychology. 2 nd. New York : Macmillan Publishing Co., 1968.
- Eysenck, H.J. The Structure of Human Personality. 3 rd.ed. London : Methven, 1970.
- Gibson, Lee Edgar, "Relationships Among Measure of Personality, Teacher Performance and Classroom Verbal Intervalation Pattern of Selected Elementary School Teacher" Dissertation Abstracts International , 33 : 6 , December, 1972.
- Gilmer, B.Von Haller, Psychology. Singapore. Times Printers., Sdn Bhd. 1970., P. 73
- Guilford, G.P., Personality. New York : McGraw Hill Inc., 1959.
- Hall, Calvin S. and Gardner Lindzey. Theories of Personality. New York : John Wiley & Sons Inc., 1978.
- Henjum, Arnold., "A Study of Significance of Students Teachers Personality Characteristics". Journal of Teacher Education, 2 : 143 - 147, Summer 1969.
- Hergenhahn, B.R. An Introducation to the theories of personality. America : Prentic - Hall Inc., Englemood cliffs, 1980.

Hilgard, Ernest R., Atkinson, Rita L. and Atkinson, Richard C. Introduction to Psychology.

7th ed. New York : Harcourt Brace Javannich, Inc., 1979.

Hjelle, A. Larry and Ziegler Z. Daniel, Personality Therioes, International Students edition.

McGraw Hill International Book Company, 1981.

Kagen, Jerome and Havemann, Ernest. Psychology : An Introduction. 3rd ed. New York :

Harcourt Brace Javannich, Inc., 1976.

Karson, Samuel and O, Dell Jerry W. A Guide to the Clinical Use of the 16 PF. Illinois :

Institute for Personality and Ability Testing, Inc., 1976.

x Karson, Samuel, and Jerry W. O'Dell. A Guide to the Clinical Use of the 16 Pf.

Illinois : Institute for Personality and Ability Testing Inc., 1976.

Klopper, Bruno and Davidson, Halon H. The Rorschach Technique An Introductory

Manual. New York : Harcourt, Brace & World Inc., 1962.

Lazarus, Richard S. Personality. 2nd ed. New Jersey : Prentice Hall, Inc., 1971.

Lundin, Robert W. Personality A Behavioural Analysis. 2nd ed. New York : The

Macmillan Publishing Co., Inc., 1974.

✓ Munn, Norman L. Introduction to Psychology. 2nd ed. Boston : Houghton Miffling Co.,

Inc. 1969.

Roediger III, Henry L., et al. Psychology. Boston : Little, Brown and Company, 1984.

Sander, Fred William, "The relationship Between Personality Variables and Conception of the teacher's role". Dissertation Abstracts International, 33 : 3, September, 1972.

Start, K.B., "Rater - Ratee Personality in the Assessment of Teaching Ability", The

British Journal of Educational Psychology, 38 : 14 - 20, 1968.

Soloman, E., "Personality Factor and Attitude of Mature Training College Students",

The British Journal of Educational Psychology, 37 : 140, 1967.

Worchel, Stephen and Shebilske, Wayne. Psychology : Principles and Applications.

New Jersey : Prentice - Hall, Inc., 1983.

ภาคผนวก

ตารางแสดงค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 16 PF

องค์ประกอบ	ค่าความเชื่อมั่น
A การเข้าสังคม	.84
B สติปัญญา	.89
C ความมั่นคงทางอารมณ์	.88
E การกล้าแสดงออก	.83
F ความร่าเริง	.81
G มโนธรรม	.76
H การกล้าเผชิญ	.79
I จิตใจอ่อนโยน	.84
L ความหวาดระแวง	.73
M การจินตนาการ	.72
N การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น	.76
O ความวิตกกังวล	.88
Q ₁ ความอิสระเสรี	.84
Q ₂ การพึ่งตนเอง	.87
Q ₃ การควบคุมอารมณ์	.91
Q ₄ ความเครียด	.85

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวจุติมา เสรีพิทยรัตน์
เกิดวันที่	16 เมษายน พุทธศักราช 2515
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 504 ถนนตากสิน แขวงบुकคโ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10600
สถานที่ทำงาน	ฝ่ายทดสอบและประเมินผล กองวิชาการ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	พยาบาลศาสตรระดับต้น วิทยาลัยพยาบาลกองทัพบเรือ
พ.ศ. 2537	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สุขศึกษา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2540	การศึกษามหาบัณฑิต (สาขาจิตวิทยาการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

**บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตร์ระดับต้น กองการศึกษา
กรมแพทยทหารเรือ กรุงเทพมหานคร**

**บทคัดย่อ
ของ
จุติมา เจริญพิทยารัตน์**

**เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการศึกษา
ตุลาคม 2540**

การศึกษานี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษานุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น กองการศึกษา กรมแพथทหารเรือ และเปรียบเทียบบุคลิกภาพ ของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น ในแต่ละองค์ประกอบจำแนกตาม เพศ ชั้นปี การศึกษาของบิดามารดา และฐานะทางเศรษฐกิจของ ครอบครัว กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น ชั้นปีที่1 และ ชั้นปีที่2 ปีการศึกษา 2540 จำนวน 245 คน เป็นนักเรียนพยาบาลชาย 160 คน นักเรียนพยาบาลหญิง 85 คนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าเป็นแบบทดสอบบุคลิกภาพ 16 PF (The Sixteen Personality Factors Test) Form A ของเรย์มอนด์ บี. แคทเทล (Raymond B. Cattell) การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติใช้ t-test และ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทิศทางเดียว //

ผลการศึกษา พบว่า

1. ลักษณะบุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น พบว่ามีบุคลิกภาพเด่นชัดใน 9 องค์ประกอบ คือ

1.1 ลักษณะ บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลระดับต้นมีแนวโน้มไปในทางบวก คือ องค์ประกอบด้านความระแวง (L^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ระมัดระวังตัว ไม่เชื่อใครง่าย ข้างสงสัย ถือความคิดตนเป็นสำคัญ

องค์ประกอบด้านการเข้าใจความรู้สึกผู้อื่น (N^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะเป็นผู้ เข้าใจความรู้สึกผู้อื่น ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ทันสมัย ทันคน รู้เท่าทันเหตุการณ์ และปรับตัวได้ดี

องค์ประกอบด้านความวิตกกังวล (O^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ ตื่นเต้น วิตกกังวลได้ง่าย และมีความรู้สึกไม่ปลอดภัย

องค์ประกอบด้านความอิสระเสรี (Q_2^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ เป็นผู้ชอบอิสระ ชอบทดลอง และมีความเป็นตัวของตัวเอง

องค์ประกอบด้าน การพึ่งตนเอง (Q_3^+) นักเรียนพยาบาลมีลักษณะ ของการพึ่งตนเอง คือมีลักษณะเป็นตัวของตัวเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ตัดสินใจด้วยตนเอง และพึ่งตนเอง

- 1.2 บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลระดับต้นมีแนวโน้มไปในทางลบ คือ

องค์ประกอบด้านสติปัญญา (B^-) มีลักษณะความคิดไม่ทันสมัย ไม่ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงในสังคม

องค์ประกอบด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C^-) มีลักษณะของอารมณ์ไม่มั่นคงขาดความอดทน วิตกกังวล เปลี่ยนแปลงและหงุดหงิดง่าย องค์ประกอบด้านความร่าเริง (F^-) มีลักษณะจริงจัง ระมัดระวัง เก็บขั้ม ไม่ช่างพูด ครุ่นคิด และจริงจังต่อชีวิต

องค์ประกอบด้านการจินตนาการ (M^-) มีลักษณะของนักปฏิบัติ อยู่ในกฎเกณฑ์ หรือขนบธรรมเนียมประเพณี และกระทำแต่ในสิ่งที่ป็นจริง

2. ผลเปรียบเทียบ บุคลิกภาพของนักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้น จำแนกตาม ตัวแปร เพศ ชั้นปี การศึกษาของบิดามารดา และ ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว พบว่า

2.1 นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้นที่เพศต่างกันมีบุคลิกภาพด้าน การเข้าสังคม (A) การกล้าเผชิญ (H) จิตใจอ่อนโยน (I) ความระแวง (L) การควบคุมอารมณ์ (Q_3) ความตึงเครียด (Q_4) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่นๆพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้นที่ชั้นปีต่างกัน มีบุคลิกภาพด้านสติปัญญา (B) ความระแวง (L) การจินตนาการ (M) และการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น (N) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่นๆพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้นที่บิดามารดามีการศึกษาต่างกัน มีบุคลิกภาพด้าน ความมั่นคงทางอารมณ์ (C) จิตใจอ่อนโยน (I) และองค์ประกอบด้านการพึ่งตนเอง (Q_3) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนบุคลิกภาพด้านอื่นๆพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.4 นักเรียนพยาบาลศาสตรระดับต้นที่มีฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัวต่างกัน มีบุคลิกภาพด้านความมั่นคงทางอารมณ์ (C^+) การจินตนาการ (M^+) และการควบคุมอารมณ์ (Q_3) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วน บุคลิกภาพด้านอื่นๆพบว่า ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

THE PERSONALITY OF NURSING SCIENCE PROGRAM (TECHNICAL LEVEL)
STUDENTS OF THE NAVAL MEDICAL DEPARTMENT IN BANGKOK

AN ABSTRACT

BY

CHUTIMA SAREEPITTAYARUT

Presented in partial fulfillment of the requirement for the Master
of Educational degree in Educational Psychology
at Srinakharinwirot University
October 1997

The purpose of this research was to study and compare The Sixteen Personality Factors of the nursing science program (technical level) students classified by sex, class, educational level of parent and economic status of family . The subject were 245 : 160 male nursing student and 85 female nursing students. The instrument was Cattell's The Sixteen Personality Factors test (16 PF) Form A by Raymond B. Cattell. The t-test and One way ANOVA were used to analyze the data

The results were as follows :

1. The personality of the nursing students were as follows :

1.1 The positive personality were Potention (L^+) Shrewd (N^+) Apprehensive (O^+) Freedom (Q_1^+) and Dependent (Q_2^+)

1.2 The negative personality were Intelligent (B^-) Lack energy (C^-) Serious (F^-) and Practical (M^-)

2. A comparison of The Sixteen Personality Factors of the nursing science program (technical level) students classified by sex, class, education level of parent and economic status of family were as follow :

2.1 The nursing science program (technical level) students who were different sex showed Significantly difference of personality scale score of Outgoing (A) Tendermine (I) Protention (L^+) self - controlled and stress (Q_4) at .05 level. The other factors of personality were no significantly difference.

2.2 The nursing science program (technical level) students who were different class showed Significantly difference of personality scale score of Intelligent (B^-) Protention (L^+) Practical (M^-) and Sherwed (N^+) at .05 level. The other factor of personality were no significantly difference.

2.3 The nursing science program (technical level) students who were different educational level of parent showed significant difference of personality scale score of Emotionally Stability (C) Tendermine (I) Dependent (Q_2^+) at .05 level. The other factors of Personality were no significantly difference.

2.4 The nursing science program (technical level) who were difference economic status of family showed significant difference of personality scale score of Emotionally Stability (C) Imagination (M) and self - controlled at .05 level. The other factors of personality were no significantly difference.